EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 29. 7. 2013
COM(2013) 404 final/2

2013/0185 (COD)

CORRIGENDUM
Annule et remplace le document COM(2013) 404 final du 11/06/2013
Concerne la version slovaque, page 38, article 6, paragraphes (1) et (2); page 40, article 10, paragraphe (2), point (ii)

Návrh

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY

o niektorých pravidlách upravujúcich žaloby podávané na základe vnútroštátneho práva s cieľom získať náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia predpisov členských štátov a Európskej únie na ochranu hospodárskej súťaže

(Text s významom pre EHP)

{SWD(2013) 203 final}
{SWD(2013) 204 final}

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

1.1. Všeobecný kontext

Nariadenie (ES) č. 1/2003[1] vykonáva pravidlá EÚ zakazujúce protisúťažné dojednania (vrátane kartelových dohôd) a zneužívanie dominantného postavenia (ďalej len „pravidlá EÚ v oblasti hospodárskej súťaže“), ktoré boli stanovené v článkoch 101 a 102 Zmluvy o fungovaní Európskej únie („zmluva“), a to prostredníctvom stanovenia podmienok, za ktorých Komisia, vnútroštátne orgány na ochranu hospodárskej súťaže a vnútroštátne súdy uplatňujú predmetné ustanovenia zmluvy v individuálnych prípadoch.

Toto nariadenie udeľuje Komisii a vnútroštátnym orgánom na ochranu hospodárskej súťaže právomoci na uplatňovanie článkov 101 a 102 zmluvy[2]. Komisia má právo uložiť podnikom, ktoré porušili predmetné ustanovenia, peňažnú sankciu[3]. Právomoci vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže sú stanovené v článku 5 nariadenia (ES) č. 1/2003. Uplatňovanie pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže zo strany Komisie a vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže sa zvyčajne nazýva „presadzovaním pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže verejnoprávnymi prostriedkami“.

Popri tomto verejnoprávnom presadzovaní je to priamy účinok článkov 101 a 102 zmluvy, ktorý spôsobuje, že tieto články zakladajú práva a povinnosti, ktoré môžu byť presadzované na vnútroštátnych súdoch členských štátov[4]. To sa označuje ako „presadzovanie pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže súkromnoprávnymi prostriedkami“.

Žaloby o náhradu škody z titulu porušenia článkov 101 a 102 zmluvy predstavujú významnú oblasť presadzovania pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže súkromnoprávnymi prostriedkami. Dôsledkom priameho účinku zákazov stanovených v článkoch 101 a 102 zmluvy je, že každá osoba si môže uplatňovať náhradu utrpenej škody, v prípade, že existuje príčinná súvislosť medzi touto škodou a porušením pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže[5]. Poškodené osoby musia mať možnosť domáhať sa nielen náhrady skutočne utrpenej škody (*damnum emergens*), ale aj náhrady zisku, o ktorý prišli (ušlý zisk, resp. *lucrum cessans*), a to spolu s úrokom[6]. Náhradu škody, ktorá vznikla porušením pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže, nemožno dosiahnuť pomocou presadzovania súťažného práva EÚ verejnoprávnymi prostriedkami. Priznanie náhrady škody nepatrí do rozsahu právomoci Komisie ani vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže, pričom patrí do pôsobnosti vnútroštátnych súdov, ako aj vnútroštátneho hmotného a procesného práva.

Dodržiavanie pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže sa tak zabezpečuje prostredníctvom dôrazného presadzovania týchto pravidiel verejnoprávnymi prostriedkami zo strany Komisie

---

1 Nariadenie Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 a 82 zmluvy, Ú. v. ES L 1, 4.1.2003, s. 1. *S účinnosťou od 1. decembra 2009 sa články 81 a 82 Zmluvy o ES stali článkami 101 a 102 zmluvy. Ich obsah sa nezmenil.*

2 Články 4 a 5 nariadenia (ES) č. 1/2003.

3 Článok 23 nariadenia (ES) č. 1/2003.

4 Článok 6 nariadenia (ES) č. 1/2003. Pozri tiež vec 127/73, *BRT a SABAM*, Zb. 1974, s. 51, bod 16 a vec C-282/95 P, *Guérin Automobiles/Komisia,* Zb. 1997, s. I-1503, bod 39.

5 Pozri vec C-453/99, *Courage a Crehan,* Zb. 2001, s. I-6297; spojené veci C-295/04 až C-298/04, *Manfredi*, Zb. 2006, s. I-6619; vec C-360/09, *Pfleiderer AG/Bundeskartellamt*, Zb. 2011, s. ECR I-5161 a vec C-199/11 *Európske spoločenstvo/Otis NV a. i.*, Zb. 2012, s. I-0000.

6 Bod 95 rozhodnutia vo veci *Manfredi*, uvedenej v poznámke pod čiarou č. 5.

a vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže v kombinácii s ich presadzovaním súkromnoprávnymi prostriedkami zo strany vnútroštátnych súdov.

1.2. Dôvody a ciele návrhu

Cieľom predkladaného návrhu je zabezpečiť účinné presadzovanie pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže prostredníctvom:

i) optimalizácie interakcie medzi presadzovaním týchto pravidiel verejnoprávnymi prostriedkami a ich presadzovaním súkromnoprávnymi prostriedkami, a

ii) zabezpečením toho, aby osoby postihnuté v dôsledku porušenia pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže mali možnosť získať úplnú náhradu nimi utrpenej škody.

Optimalizácia interakcie medzi presadzovaním týchto pravidiel verejnoprávnymi prostriedkami a ich presadzovaním súkromnoprávnymi prostriedkami

Komplexné presadzovanie pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže najlepšie zaručuje navzájom sa dopĺňajúce presadzovanie týchto pravidiel verejnoprávnymi prostriedkami a súkromnoprávnymi prostriedkami. Existujúci právny rámec však nedostatočne upravuje interakciu medzi týmito dvoma zložkami presadzovania uvedených pravidiel.

Podniky, ktoré uvažujú nad tým, že začnú spolupracovať s orgánom na ochranu hospodárskej súťaže v rámci tzv. programu zhovievavosti (pričom sa podniky priznajú k účasti na kartelovej dohode, vďaka čomu získajú oslobodenie od pokút alebo sa im zníži výška pokuty), v čase svojej spolupráce nemôžu vedieť, či osoby poškodené v dôsledku porušenia predpisov na ochranu hospodárskej súťaže nebudú mať prístup k informáciám, ktoré tieto podniky dobrovoľne poskytli príslušnému orgánu na ochranu hospodárskej súťaže. Súdny dvor Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) vo svojom rozhodnutí vo veci *Pfleiderer*[7] v roku 2011 dospel k záveru, že v prípade neexistencie právnej úpravy EÚ je predovšetkým na vnútroštátnych súdoch, aby na základe vnútroštátneho práva na jednotlivom základe rozhodli o tom, či povolia sprístupnenie dokumentov, a to aj dokumentov získaných v rámci programu zhovievavosti. Vnútroštátne súdy by pri prijímaní tohto rozhodnutia mali usilovať o rovnováhu medzi potrebou zabezpečenia účinného presadzovania pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže súkromnoprávnymi prostriedkami na jednej strane a potrebou zabezpečenia účinného výkonu práva na úplnú náhradu škody na strane druhej. To by mohlo viesť k rozdielom medzi členskými štátmi, ako aj vo vnútri jednotlivých členských štátov, pokiaľ ide o sprístupnenie dôkazov zo spisov orgánov na ochranu hospodárskej súťaže. Okrem toho platí, že akákoľvek neistota s súvislosti so sprístupnením informácií poskytnutých v rámci programov zhovievavosti, by mohla mať vplyv na rozhodnutie určitého podniku, či bude alebo nebude spolupracovať s orgánmi na ochranu hospodárskej súťaže v rámci ich programov zhovievavosti. Pri neexistencii právne záväznej úpravy na úrovni EÚ by mohla byť vážne ohrozená (v dôsledku rizika, že sa na účely vnútroštátnych konaní o náhradu škody sprístupnia určité dokumenty) účinnosť programov zhovievavosti, ktoré predstavujú veľmi významný nástroj presadzovania pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže verejnoprávnymi prostriedkami.

Potreba upraviť problematiku interakcie medzi presadzovaním týchto pravidiel verejnoprávnymi prostriedkami a ich presadzovaním súkromnoprávnymi prostriedkami bola potvrdená v odpovediach zainteresovaných strán v rámci verejných konzultácií k bielej knihe z roku 2008 o žalobách o náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia antitrustových

[7] Vec C-360/09, *Pfleiderer AG/Bundeskartellamt*, Zb. 2011, s. ECR I-5161.

pravidiel (ďalej len „biela kniha“)[8] a v rámci konzultácií v roku 2011 v súvislosti s jednotným európskym prístupom v oblasti kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu[9]. V uznesení zo stretnutia riaditeľov európskych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže v máji 2012 sa takisto zdôraznil význam ochrany materiálov získaných v rámci programov zhovievavosti v kontexte občianskoprávnych žalôb o náhradu škody[10]. Európsky parlament opakovane zdôrazňoval zásadný význam presadzovania pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže verejnoprávnymi prostriedkami a vyzval Komisiu, aby zabezpečila, aby presadzovanie týchto pravidiel súkromnoprávnymi prostriedkami neohrozilo účinnosť programov zhovievavosti ani postupov na urovnanie sporov mimosúdnymi prostriedkami[11].

Z tohto dôvodu je prvým hlavným cieľom predkladaného návrhu optimalizovať interakciu medzi presadzovaním týchto pravidiel verejnoprávnymi prostriedkami a ich presadzovaním súkromnoprávnymi prostriedkami, ako aj zabezpečiť, aby Komisia a vnútroštátne orgány na ochranu hospodárskej súťaže mohli pokračovať v politike dôrazného presadzovania súťažného práva verejnoprávnymi prostriedkami, a zároveň aby osoby poškodené v dôsledku porušenia súťažného práva mali skutočnú možnosť získať náhradu nimi utrpenej škody.

Zabezpečiť účinný výkon práva poškodených na úplnú náhradu nimi utrpenej škody

Druhým hlavným cieľom je zabezpečiť, aby osoby poškodené v dôsledku porušenia pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže mali možnosť skutočne získať úplnú náhradu nimi utrpenej škody.

Hoci právo na úplnú náhradu škody je zaručené samotnou zmluvou a tvorí súčasť *acquis communautaire*, praktické uplatňovanie tohto práva je často komplikované, resp. takmer nemožné, a to pre pravidlá a postupy, ktorými sa výkon tohto práva riadi. Hoci v niekoľkých členských štátoch v ostatnom čase boli zaznamenané určité náznaky pokroku, doposiaľ sa väčšine osôb poškodených protisúťažným konaním nepodarí získať náhradu utrpenej škody.

Komisia už vo svojej zelenej knihe z roku 2005 o žalobách o náhradu škody pre porušenie antitrustových pravidiel[12] (ďalej len „zelená kniha“) pomenovala, čo sú hlavné prekážky, ktoré bránia väčšej účinnosti systému žalôb o náhradu škody. V súčasnosti rovnaké prekážky naďalej existujú vo väčšine členských štátov. Ide o prekážky v súvislosti:

i) so získavaním dôkazov, ktoré sú nutné na preukázanie tvrdených skutočností;

ii) s neexistenciou účinných mechanizmov na kolektívne uplatňovanie nárokov na nápravu, a to najmä pre spotrebiteľov a malé a stredné podniky;

iii) s chýbajúcimi jasnými pravidlami o obhajobe založenej na „prenesení“;

---

8 KOM(2008) 165 v konečnom znení; pozri tiež pracovný dokument útvarov Komisie, ktorý je prílohou bielej knihy, SEK(2008) 404.

9 Verejné konzultácie „Zbližovanie európskeho prístupu ku kolektívnemu uplatňovaniu nárokov na nápravu“, pozri http://ec.europa.eu/competition/consultations/2011_collective_redress/index_en.html.

10 Uznesenie zo stretnutia riaditeľov európskych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže 23. mája 2012 o ochrane materiálov získaných v rámci programov zhovievavosti, pokiaľ ide o kontext občianskoprávnych žalôb o náhradu škody, k dispozícii na http://ec.europa.eu/competition/ecn/leniency_material_protection_en.pdf.

11 Pozri uznesenie Európskeho parlamentu z 2. februára 2012 k problematike zbližovania európskeho prístupu ku kolektívnemu uplatňovaniu nárokov na nápravu, [2011/2089(INI)]: http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P7-TA-2012-21 a uznesenie k výročnej správe Komisie o politike EÚ v oblasti hospodárskej súťaže: **[**2011/2094(INI)**]** http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P7-TA-2012-31.

12 KOM (2005) 672 v konečnom znení; pozri tiež pracovný dokument útvarov Komisie, ktorý je prílohou zelenej knihy, SEK(2005) 1732.

iv) s chýbajúcou jednoznačne preukaznou hodnotou rozhodnutí vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže;

v) s možnosťou podať žalobu o náhradu škody na základe rozhodnutia orgánu na ochranu hospodárskej súťaže o porušení, a

vi) so spôsobmi kvantifikácie škody utrpenej v dôsledku protisúťažného konania.

Okrem týchto konkrétnych zásadných prekážok brániacich účinnej kompenzácii existuje značná diverzita, pokiaľ ide o vnútroštátne právne úpravy žalôb o náhradu škody v dôsledku protisúťažného konania, pričom táto diverzita navyše v ostatných rokoch vzrástla. Predmetná diverzita môže viesť k právnej nejasnosti pre všetky zainteresované strany s účasťou na žalobách o náhradu škody v dôsledku protisúťažného konania, čo zase môže viesť k neúčinnému presadzovaniu pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže súkromnoprávnymi prostriedkami, a to najmä v cezhraničných prípadoch.

V záujme nápravy tohto stavu je druhým hlavným účelom tohto návrhu zabezpečiť, aby všade Európskej únii mali osoby poškodené v dôsledku porušenia týchto pravidiel prístup k účinným mechanizmom umožňujúcim získanie úplnej náhrady nimi utrpenej škody. To by viedlo k zabezpečeniu väčšej vyrovnanosti, pokiaľ ide o podmienky, za ktorých pôsobia podniky na vnútornom trhu. Ďalej platí, že ak sa zvýši pravdepodobnosť, že osoby, ktoré porušili článok 101 alebo 102 zmluvy, budú musieť znášať náklady vyplývajúce z tohto porušenia, bude to znamenať nielen to, že sa tieto náklady nebudú prenášať na obete protisúťažného konania, ale aj to, že to bude stimulovať na dôkladnejšie dodržiavanie pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže.

Komisia v záujme dosiahnutia týchto cieľov predložila vo svojej bielej knihe z roku 2008 viacero návrhov na opatrenia v rámci príslušnej politiky. V rámci verejných konzultácií o tejto bielej knihe sa zainteresované strany spomedzi organizácií občianskej spoločnosti a rôznych inštitúcií, okrem iného napr. Európsky parlament[13] a Európsky hospodársky a sociálny výbor[14] v prevažnej väčšine vyjadrili k týmto opatreniam pozitívne a zároveň vyzvali na prijatie osobitných právnych predpisov EÚ upravujúcich žaloby o náhradu škody pre porušenie antitrustových pravidiel[15].

1.3. Existujúce ustanovenia v oblasti návrhu

– Nariadenie Rady (ES) č. 1/2003 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch [101] a [102] zmluvy

- V zmysle článku 2 tohto nariadenia bremeno dokazovania porušenia článku 101 ods. 1 alebo článku 102 zmluvy znáša strana alebo orgán, ktorý toto porušenie tvrdí. V prípade, že by sa odporca dovolával článku 101 ods. 3 zmluvy, znáša dôkazné bremeno splnenia podmienok uvedeného odseku. Tieto pravidlá sa vzťahujú na presadzovanie súťažného práva verejnoprávnymi prostriedkami, ako aj na žaloby o náhradu škody, ktorá vznikla porušením článkov 101 alebo 102 zmluvy.

---

13 Uznesenie Európskeho parlamentu z 26. marca 2009 v súvislosti s bielou knihou o žalobách o náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia antitrustových pravidiel, [2008/2154(INI)].

14 Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru z 26. marca 228 v súvislosti s bielou knihou o žalobách o náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia antitrustových pravidiel, Ú. v. EÚ C 40, 22.9.2009, s. 40.

15 Pozri uznesenie Európskeho parlamentu z 2. februára 2012 k výročnej správe Komisie o politike EÚ v oblasti hospodárskej súťaže, [2011/2094(INI)].

- V článku 15 ods. 1 sa stanovuje, že v rámci postupu uplatnenia článkov 101 alebo 102 zmluvy môžu vnútroštátne súdy požiadať Komisiu o informácie, ktoré má k dispozícii. Oznámenie Komisie o spolupráci medzi Komisiou a súdmi členských štátov EÚ na účely uplatnenia článkov 101 a 102 zmluvy[16] sa zaoberá problematikou výkladu a praktického uplatňovania tohto ustanovenia.
- V článku 16 ods. 1 sa stanovuje, že keď vnútroštátne súdy rozhodujú o dohodách, rozhodnutiach alebo postupoch podľa článku 101 alebo článku 102 zmluvy, ktoré sú už predmetom rozhodnutia Komisie, nemôžu prijať rozhodnutia, ktoré sú v rozpore s rozhodnutím prijatým Komisiou. Vnútroštátne súdy sa musia vyhnúť takým rozhodnutiam, ktoré by boli v rozpore s rozhodnutím, o ktorom uvažuje Komisia v postupe, ktorý iniciovala. Na tento účel môžu vnútroštátne súdy posúdiť, či je nevyhnutné zastaviť konania, ktoré na nich prebiehajú.

– Nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 obsahuje pravidlá o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach[17]. Na základe podmienok stanovených v tomto nariadení majú členské štáty právomoc konať o žalobách o náhradu škody pre porušenie antitrustových pravidiel, pričom ich rozsudky v týchto veciach sa uznávajú a sú vykonateľné v ostatných členských štátoch.

– Nariadenie Rady (ES) č. 1206/2001 upravuje spoluprácu medzi súdmi členských štátov pri vykonávaní dôkazov v občianskych a obchodných veciach vrátane žalôb o náhradu škody pre porušenie antitrustových pravidiel[18].

– Článok 6 ods. 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 obsahuje pravidlá o rozhodnom práve pri žalobách o náhradu škody pre porušenie antitrustových pravidiel[19].

– Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007[20] stanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, a to s cieľom zjednodušiť a urýchliť konania v cezhraničných veciach s takouto hodnotou a redukovať náklady na ne.

– V smernici Európskeho parlamentu a Rady 2008/52/ES sa členským štátom stanovuje povinnosť umožniť mediáciu vo všetkých občianskych a obchodných veciach, t. j. aj v prípade žalôb o náhradu škody pre porušenie antitrustových pravidiel[21].

---

16 Ú. v. EÚ C 101, 27.04.2004, s. 54.

17 Nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, Ú. v. ES L 12, 16.1.2001, s. 1. Toto nariadenie bolo nedávno nahradené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, Ú. v. EÚ L 351, 20.12.2012, s. 1, väčšia časť ktorého nadobudne účinnosť 10. januára 2015.

18 Nariadenie Rady (ES) č. 1206/2001 z 28. mája 2001 o spolupráci medzi súdmi členských štátov pri vykonávaní dôkazov v občianskych a obchodných veciach, Ú. v. ES L 174, 27.6.2001, s. 1.

19 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (RÍM II), Ú. v. EÚ L 199, 31.7.2007, s. 40.

20 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, Ú. v. EÚ L 199, 31.7.2007, s. 1.

21 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/52/ES z 21. mája 2008 o určitých aspektoch mediácie v občianskych a obchodných veciach, Ú. v. EÚ L 136, 24.5.2008, s. 3.

– Článok 15 ods. 4 nariadenia Komisie (ES) č. 773/2004[22] stanovuje, že dokumenty získané na základe prístupu ku spisu Komisie sa môžu používať iba na účely súdneho alebo správneho konania vedeného na účely uplatnenia článkov 101 a 102 zmluvy. Oznámenie Komisie o pravidlách prístupu k dokumentácii Komisie[23] obsahuje podrobnejšie pravidlá prístupu k dokumentácii Komisie, ako aj použitia tejto dokumentácie.

– Oznámenie Komisie o oslobodení od pokút a znížení pokút v kartelových prípadoch (ďalej len „oznámenie o zhovievavosti“)[24] obsahuje pravidlá týkajúce sa podmienok, za ktorých môžu podniky spolupracovať s Komisiou v rámci jej programu zhovievavosti, aby tak dosiahli oslobodenie od pokút alebo ich zníženie v kartelových prípadoch. V bode 33 tohto oznámenia sa uvádza, že prístup k vyhláseniam podnikov sa poskytne len adresátom oznámenia námietok, a to len pod podmienkou, že oni (ako aj ich právnici, ktorí v ich mene prístup dostávajú), si nevyhotovia mechanickým spôsobom ani elektronicky žiadnu rozmnoženinu informácie obsiahnutej v predmetných materiáloch, a že informácia pochádzajúca z predmetného materiálu sa použije výhradne len na účely uvedené v oznámení o zhovievavosti. Prístup k vyhláseniam podnikov sa neposkytne žiadnym tretím osobám, ako sú napr. sťažovatelia. Táto osobitná ochrana vyhlásení podnikov stráca opodstatnenie, keď žiadateľ sprístupní obsah týchto materiálov tretím osobám. V oznámení Komisie o vedení konania o urovnaní s cieľom prijať rozhodnutia podľa článku 7 a článku 23 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 v prípadoch kartelov (ďalej len „oznámenie o vedení konania o urovnaní“)[25] sa stanovuje rámec, ktorý umožňuje poskytnúť určité výhody za spoluprácu s Komisiou v rámci konania začatého v súvislosti s uplatňovaním článku 101 zmluvy (konanie Komisie o urovnaní). V bode 39 tohto oznámenia sú uvedené pravidlá týkajúce sa sprístupnenia podaní predložených v rámci konania o urovnaní vnútroštátnym súdom.

2. VÝSLEDKY KONZULTÁCIÍ SO ZAINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

2.1. Konzultácie so zainteresovanými stranami

Zelená kniha z roku 2005 aj biela kniha z roku 2008 podnietili širokú diskusiu zainteresovaných strán, ktoré predložili veľké množstvo pripomienok[26]. Z verejných konzultácií vyplynulo, že všeobecný prístup Komisie spočívajúci v umožnení žalôb o náhradu škody pre porušenie antitrustových pravidiel má širokú podporu. Respondenti privítali, že usmerňujúcim princípom je kompenzácia, ako aj to, že sa Komisia následne rozhodla nezvoliť opatrenia takého typu, aké sú obvyklé napr. v USA, t. j. kolektívne žaloby, široké

---

22 Nariadenie Komisie (ES) č. 773/2004 zo 7. apríla 2004, ktoré sa týka vedenia konania Komisiou podľa článkov 81 a 82 Zmluvy o založení ES, Ú. v. EÚ L 123, 27.4.2004, s. 18.

23 Oznámenie Komisie o pravidlách prístupu k dokumentácii Komisie v prípadoch podľa článkov 81 a 82 Zmluvy o ES, článkov 53, 54 a 57 Zmluvy o EHP a nariadenia Rady (ES) č. 139/2004, Ú. v. EÚ C 325, 22.12.2005, s. 7.

24 Oznámenie Komisie o oslobodení od pokút a znížení pokút v kartelových prípadoch, Ú. v. EÚ C 298, 8.12.2006, s. 17.

25 Ú. v. EÚ C 167, 2.7.2008, s. 1.

26 Písomné pripomienky, ktoré boli poskytnuté Komisii v rámci verejných konzultácií, sú dostupné na adrese: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/green_paper_comments.html (konzultácie k zelenej knihe) a: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/green_paper_comments.html (konzultácie k bielej knihe).

sprístupňovanie dôkazov pred súdnym konaním alebo viacnásobná náhrada škody, ktoré by primárne sledovali odrádzajúci účinok. Panovala široká zhoda v tom, že skutočne existujú prekážky, ktoré bránia osobám poškodeným v dôsledku protisúťažného konania, aby si účinne uplatňovali nároky na nápravu. Pokiaľ ide o opatrenia, ktoré boli navrhované na odstránenie týchto nedostatkov, zazneli rôzne názory.

Komisia v roku 2011 uskutočnila verejné konzultácie o problematike zbližovania európskeho prístupu ku kolektívnemu uplatňovaniu nárokov na nápravu[27]. Komisia sa na základe poskytnutých pripomienok a stanoviska Európskeho parlamentu[28] rozhodla zvoliť v rámci tejto otázky horizontálny prístup, namiesto toho, aby do predkladaného návrhu zaradila osobitné ustanovenia o kolektívnom uplatňovaní nárokov na nápravu v súvislosti s hospodárskou súťažou. Uplatnenie tohto horizontálneho prístupu umožňuje uplatnenie spoločných pravidiel o kolektívnom uplatňovaní nárokov na všetky oblasti politík, v rámci ktorých sa často vyskytuje rozptýlená škoda a kde sa spotrebitelia a malé a stredné podniky len s ťažkosťami dokážu domôcť náhrady škody. Komisia ako prvý krok v súvislosti s horizontálnym prístupom ku kolektívnemu uplatňovaniu nárokov prijala oznámenie o problematike zbližovania európskeho prístupu ku kolektívnemu uplatňovaniu nárokov na nápravu[29] a odporúčanie o spoločných zásadách pre mechanizmy kolektívneho uplatňovania nárokov na prikázanie zdržania sa určitého konania a na náhradu škody v členských štátoch v súvislosti s porušením práv vyplývajúcich z práva Únie[30].

Komisia ďalej v roku 2011 uskutočnila aj verejné konzultácie k návrhu usmerňovacieho dokumentu o kvantifikácii škody utrpenej v dôsledku protisúťažného konania[31]. V tomto dokumente sa poskytuje prehľad celého radu metód používaných na kvantifikáciu škody pri žalobách o náhradu škody, pričom sa tam uvádzajú aj silné a slabé stránky týchto metód. Inštitúcie aj iné zainteresované osoby vo všeobecnosti privítali myšlienku vydávania nezáväzného usmernenia pre kvantifikáciu škody vzniknutej v dôsledku protisúťažného konania[32].

2.2. Získavanie a využívanie expertízy

Komisia si objednala externé štúdie v súvislosti s prípravou zelenej knihy z roku 2005[33], bielej knihy z roku 2008[34], ako aj v súvislosti s návrhom usmerňovacieho dokumentu o kvantifikácii škody utrpenej v dôsledku protisúťažného konania[35].

---

27 Pozri poznámku pod čiarou č. 32.

28 Uznesenie Európskeho parlamentu z 2. februára 2012 k problematike zbližovania európskeho prístupu ku kolektívnemu uplatňovaniu nárokov na nápravu, [2011/2089(INI)]: http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P7-TA-2012-21.

29 Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom „Smerom k európskemu horizontálnemu rámcu pre kolektívne uplatňovanie nárokov na nápravu“, COM(2013) 401 final.

30 Odporúčanie Komisie o spoločných zásadách pre mechanizmy kolektívneho uplatňovania nárokov na prikázanie zdržania sa určitého konania a na náhradu škody v členských štátoch v súvislosti s porušením práv vyplývajúcich z práva Únie, C(2013) 3539 final.

31 Pripomienky predložené v rámci verejných konzultácií k návrhu usmerňovacieho dokumentu o kvantifikácii škody pri žalobách o náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia článkov 101 alebo 102 zmluvy sú prístupné na adrese: http://ec.europa.eu/competition/consultations/2011_actions_damages/index_en.html.

32 Pripomienky predložené v rámci tejto verejnej konzultácie sú k dispozícii na adrese: http://ec.europa.eu/competition/consultations/2011_actions_damages/index_en.html#contributions.

33 Štúdia o podmienkach žalôb o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia pravidiel ES v oblasti hospodárskej súťaže, k dispozícii na adrese: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/study.html .

2.3. Posúdenie vplyvu

Navrhovanej smernici predchádzalo posúdenie vplyvu, ktoré do značnej miery vychádzalo z hodnotenia vplyvu uskutočneného v súvislosti s bielou knihou. Opätovne boli posúdené predovšetkým opatrenia, ktoré boli v rámci posúdenia vplyvu v súvislosti s bielou knihou vylúčené pre ich pravdepodobnú neúčinnosť, resp. neprimerané náklady.

Správa o posúdení vplyvu[36] sa zameralo na štyri možné nadväzné opatrenia zamerané na optimalizáciu interakcie medzi presadzovaním pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže verejnoprávnymi prostriedkami a ich presadzovaním súkromnoprávnymi prostriedkami, ako aj zabezpečenie účinnejšieho právneho rámca pre žaloby o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia týchto pravidiel v rámci celej Európy. Medzi tieto možnosti patrilo jednak neprijatie žiadnych opatrení na úrovní EÚ, ďalej prístup založený na právne nezáväzných nástrojoch, ako aj dve alternatívy právne záväzného riešenia na úrovni EÚ.

Uprednostňovaná možnosť, z ktorej vychádza aj tento návrh smernice, sa považuje za nákladovo najefektívnejší spôsob, ako dosiahnuť stanovené ciele. Táto možnosť riadne zohľadňuje najdôležitejšie pripomienky zhromaždené v rámci verejných konzultácií realizovaných počas uplynulých osem rokov, ako aj nedávny legislatívny a súdny vývoj v tejto sfére na úrovni EÚ aj vnútroštátnej úrovni.

3. PRÁVNE PRVKY NÁVRHU

3.1. Právny základ návrhu

Voľba právneho základu pre európske opatrenie sa musí zakladať na objektívnych faktoroch, ktoré musia byť súdne preskúmateľné. Tieto faktory zahŕňajú predovšetkým cieľ a obsah navrhovaného opatrenia. Predkladaný návrh je založený na článkoch 103 a 114 zmluvy, pretože sa ním sledujú dva rovnako dôležité ciele, ktoré sú nerozlučne späté, a to a) vykonanie zásad stanovených v článkoch 101 a 102 zmluvy, b) zabezpečenie väčšej vyrovnanosti, pokiaľ ide o podmienky, za ktorých pôsobia podniky na vnútornom trhu, a uľahčenie využívania práv vyplývajúcich z vnútorného trhu pre občanov a podniky.

Pokiaľ ide o prvý cieľ, Súdny dvor sa vyjadril, že by došlo k ohrozeniu plnej účinnosti pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže a predovšetkým k ohrozeniu praktického účinku zákazov týmito pravidlami stanovených, ak by nemali všetky osoby právo domáhať sa náhrady škôd nimi utrpených v dôsledku dojednania alebo konania obmedzujúceho alebo narúšajúceho hospodársku súťaž. Súdny dvor vyjadril názor, že žaloby o náhradu škody posilňujú fungovanie uvedených pravidiel a tým významne prispievajú k zachovávaniu účinnej hospodárskej súťaže v EÚ[37]. Tým, že navrhované opatrenie sa usiluje zlepšiť podmienky, za ktorých si poškodené osoby môžu uplatňovať nárok na náhradu škody, a optimalizovať interakciu medzi presadzovaním článkov 101 a 102 ZFEÚ verejnoprávnymi prostriedkami a ich presadzovaním súkromnoprávnymi prostriedkami, toto opatrenie

---

34 Zefektívnenie žalôb o náhradu škody pre porušenie práva hospodárskej súťaže v EÚ: vplyv na blahobyt a potenciálne scenáre, štúdia prístupná na stránke: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/files_white_paper/impact_study.pdf .

35 Kvantifikácia škody pri porušení antitrustových pravidiel – kroky smerom k nezáväznému usmerneniu pre súdy, k dispozícii na adrese: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf .

36 Pracovný dokument útvarov Komisie – správa o posúdení vplyvu v súvislosti so žalobami o náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia antitrustových pravidiel EÚ, Štrasburg, 11.6.2013, SWD (2013) 203 final.

37 Pozri poznámku pod čiarou č. 32.

jednoznačne vykonáva predmetné ustanovenia zmluvy. Z tohto dôvodu je nutné, aby právnym základom navrhovanej smernice bol článok 103 zmluvy.

Samotný tento článok by však ako právny základ nepostačoval, pretože cieľ aj obsah navrhovanej smernice presahujú jeho ustanovenia. Cieľ navrhovanej smernice je skutočne širší než vykonanie článkov 101 a 102 ZFEÚ. Rozdiely, ktoré v súčasnosti existujú medzi jednotlivými vnútroštátnymi úpravami problematiky žalôb o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže, a to aj pokiaľ ide o interakciu medzi týmito žalobami a presadzovaním týchto pravidiel verejnoprávnymi prostriedkami, viedli k výraznej nevyrovnanosti podmienok na vnútornom trhu. Tieto značné rozdiely boli už opísané v komparatívnej štúdii z roku 2004[38], ako aj v bielej knihe z roku 2008 a v posúdení vplyvu, ktoré ju sprevádzalo. Odvtedy sa spomínané rozdiely ešte zväčšili, a to v dôsledku rozdielneho legislatívneho a súdneho vývoja, ku ktorému došlo len v niekoľkých málo členských štátoch.

Ako príklad rozdielov medzi jednotlivými vnútroštátnymi pravidlami môžu slúžiť pravidlá upravujúce prístup k dôkazom. S výnimkou niekoľkých členských štátov platí, že neexistencia náležitých pravidiel upravujúcich problematiku sprístupňovania dokumentov v rámci súdnych konaní vedie k tomu, že osoby poškodené v dôsledku porušenia súťažného práva, ktoré sa usilujú získať náhradu utrpenej škody, nemajú žiadny účinný prístup k dôkazom. Ďalšími príkladmi sú vnútroštátne pravidlá o obhajobe založenej na „prenesení“ (kde existujúce rozdiely majú významné dôsledky, pokiaľ ide o schopnosť priamych/nepriamych zákazníkov účinne sa domôcť náhrady škody, resp. pokiaľ ide o to, či je žalovaný schopný zvrátiť uloženie povinnosti nahradiť spôsobenú škodu), pravidlá týkajúce sa preukaznej hodnoty rozhodnutí vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže v rámci následných konaní o náhradu škody, ako aj pravidlá relevantné pre kvantifikáciu škody utrpenej v dôsledku protisúťažného konania (napr. existencia pravidla o prezumpcii škody).

Tieto výrazné rozdiely medzi jednotlivými vnútroštátnymi právnymi úpravami vedú k tomu, že žalobcovia považujú pravidlá platné v určitých členských štátoch za vhodnejšie na domáhanie sa náhrady škody prostredníctvom žalôb o náhradu škody pre porušenie antitrustových pravidiel než v iných členských štátoch. Uvedené rozdiely vedú k nerovnosti a neistote, pokiaľ ide o podmienky, za ktorých si poškodené osoby (občania aj podniky) môžu uplatňovať svoje právo na náhradu škody, ktoré im vyplýva zo zmluvy, čo má vplyv na účinnosť predmetného práva. Skutočne platí, že ak pravidlá príslušnosti umožňujú určitému žalobcovi podať žalobu v niektorom z pre neho „priaznivých“ členských štátov, ak má na to potrebné zdroje a stimuly, je omnoho pravdepodobnejšie, či si svoje právo na náhradu škody vyplývajúce z predpisov EÚ uplatní, ako keby tam takúto možnosť nemal. Keďže poškodené osoby s menšími nárokmi a/alebo menšími zdrojmi majú skôr sklon zvoliť si ako miesto na prejednanie ich žalôb o náhradu škody ten členský štát, kde sú usadené (jedným z dôvodov je, že najmä spotrebitelia a malé podniky si nemôžu dovoliť zvoliť pre nich výhodnejšiu jurisdikciu iného členského štátu), vedie to k tomu, že rozdiely medzi pravidlami platnými v jednotlivých členských prinášajú riziko nerovných podmienok v rámci žalôb o náhradu škody a môžu ovplyvniť hospodársku súťaž na trhoch, na ktorých tieto poškodené osoby pôsobia.

Rovnako platí, že tieto výrazné rozdiely vedú k tomu, že podniky usadené a pôsobiace v rôznych členských štátoch čelia výrazne rozdielnemu riziku súdnych konaní v prípade, že porušia predpisy na ochranu hospodárskej súťaže. Toto nerovnaké presadzovanie práva

[38] Pozri poznámku pod čiarou č. 32.

na náhradu škody vyplývajúceho z predpisov EÚ môže mať za následok konkurenčnú výhodu pre podniky, ktoré síce porušili články 101 alebo 102 zmluvy, avšak ktoré nemajú sídlo ani nepôsobia v členských štátoch, ktoré sú „priaznivé“ pre žalobcov o náhradu škody z tohto titulu. Na druhej strane platí, že nerovnaké presadzovanie súťažného práva pôsobí ako brzda v rámci výkonu práva na usadenie sa a práva na poskytovanie tovaru a služieb v tých členských štátoch, kde sa právo na náhradu škody presadzuje účinnejšie. Z tohto dôvodu môžu rozdiely v rámci zodpovednostných režimov platných v jednotlivých členských štátoch viesť k tomu, že nepriaznivo ovplyvnia hospodársku súťaž, čo môže značne narušiť riadne fungovanie vnútorného trhu.

V záujme zabezpečenia väčšej vyrovnanosti, pokiaľ ide o podmienky, za ktorých pôsobia podniky na vnútornom trhu a zlepšenie podmienok, za ktorých poškodené osoby využívajú práva vyplývajúce z vnútorného trhu, je preto vhodné zvýšiť právnu istotu a zmenšiť rozdiely, ktoré existujú medzi členskými štátmi v rámci ich vnútroštátnych pravidiel upravujúcich žaloby o náhradu škody.

Cieľ zblíženia vnútroštátnych pravidiel sa neobmedzuje len na žaloby o náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže, ale aj škody v dôsledku porušenia vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže, ak sa tieto predpisy uplatňujú súbežne popri uvedených pravidlách EÚ Predovšetkým v prípadoch, keď porušenie, ktoré má vplyv na obchod medzi členskými štátmi, predstavuje takisto aj porušenie vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže, musia žaloby o náhradu škody, ktoré sa z dôvodu tohto porušenia podávajú, byť súlade s rovnakými normami, ako sú stanovené pre prípad porušenia súťažného práva EÚ.

Zbližovanie vnútroštátnych hmotnoprávnych a procesnoprávnych pravidiel v záujme nenarušenej hospodárskej súťaže na vnútornom trhu a plného vykonávania práv a slobôd, ktoré z neho vyplývajú občanom a podnikom, nie je preto len jednoduchým doplnkom cieľa spočívajúceho v zabezpečení účinného presadzovania pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže. Táto skutočnosť nevyplýva len z cieľov, ale aj z konkrétnych ustanovení navrhovanej smernice. Obsah navrhovanej smernice nie je možné plne subsumovať pod článok 103 zmluvy, a to z toho dôvodu, že sa ním menia platné vnútroštátne pravidlá upravujúce problematiku práva požadovať náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže, a to aj keď ide len o protisúťažné konanie, ktoré má účinok na obchod medzi členskými štátmi a na ktoré sa preto rovnako vzťahuje súťažné právo EÚ[39]. Z tohto dôvodu ide rozsah navrhovanej smernice, ako vyplýva nielen z cieľov, ale aj z jej navrhovaného obsahu, nad rámec vykonania článkov 101 a 102 zmluvy, čo znamená, že právnym základom navrhovanej smernice musí byť aj článok 114 ZFEÚ.

Tieto vzájomne prepojené ciele navrhovanej smernice, ktoré sú však jasne odlíšené, nie je možné naplniť samostatne, prostredníctvom prijatia dvoch samostatných nástrojov. Nie je napríklad možné rozdeliť navrhovanú smernicu do dvoch nástrojov – do nástroja založeného na článku 103 ZFEÚ, ktorý by aproximoval vnútroštátne pravidlá týkajúce sa žalôb o náhradu škody v dôsledku porušenia článkov 101 a 102 ZFEÚ, a do nástroja s právnym základom v článku 114 ZFEÚ, ktorý by požadoval, aby členské štáty v súvislosti so žalobami o náhradu škody v dôsledku porušenia vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže uplatňovali rovnaké hmotnoprávne a procesnoprávne pravidlá. Nie je to možné z hmotnoprávnych aj procesných dôvodov.

Z hmotnoprávneho hľadiska platí, že neoddeliteľné prepojenie medzi uvedenými dvoma nezávislými cieľmi je súčasne základom konkrétnych opatrení, ktorými sa tieto ciele sledujú.

[39] Pozri časť 4.1 uvedenú ďalej.

Tak napríklad výnimky zo sprístupňovania a obmedzenia zodpovednosti prispievajú k plnému vykonaniu článkov 101 a 102 takisto aj v prípade nárokov vyplývajúcich z porušenia vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže, keď tieto predpisy boli uplatnené súbežne s ustanoveniami zmluvy. Napĺňanie cieľa právnej istoty a vyrovnaných podmienok na vnútornom trhu si navyše vyžaduje, aby sa na porušenie pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže a aj na porušenie vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže, keď sa tieto pravidlá a predpisy uplatňujú súbežne, vzťahovali rovnaké pravidlá. Z procesného hľadiska, aby nedošlo k poškodeniu inštitucionálnej rovnováhy v rámci zákonodarstva EÚ, je jediným spôsobom dosiahnutia jednotných pravidiel pre obe uvedené situácie prijatie jedného právneho nástroja v rámci toho istého legislatívneho postupu.

Z týchto dôvodov nie je obsah iniciatívy rozdelený do dvoch samostatne predkladaných nástrojov, ale je predmetom jedného návrhu smernice, ktorá má preto právny základ v článku 103 aj článku 114 zmluvy.

3.2. Zásada subsidiarity (článok 5 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii)

Navrhovaná smernica je v súlade so zásadou subsidiarity, pretože jej ciele nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni jednotlivých členských štátov, pričom opatrenie na úrovni EÚ je zjavne potrebné a má evidentnú hodnotu. Právne záväzný akt na úrovni EÚ je schopný lepšie zabezpečiť úplné vykonanie článkov 101 a 102 zmluvy prostredníctvom spoločných noriem, ktoré umožnia účinné využívanie práva na náhradu škody v rámci celej EÚ a väčšiu vyrovnanosť na vnútornom trhu.

Podrobnejšie možno konštatovať, že navrhovaná smernica je v súlade so zásadou subsidiarity z ďalej uvedených dôvodov:

- Existuje značné riziko, že v prípade neexistencie celoeurópskej úpravy interakcie medzi presadzovaním pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže verejnoprávnymi prostriedkami a ich presadzovaním súkromnoprávnymi prostriedkami, a to najmä spoločného európskeho pravidla o dostupnosti informácií zo spisov orgánov na ochranu hospodárskej súťaže na účely žalôb na náhradu škody, by mohlo byť ohrozené účinné presadzovanie pravidiel v oblasti hospodárskej súťaže verejnoprávnymi prostriedkami zo strany Komisie a vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže. Toto možno najlepšie ilustrovať v súvislosti s informáciami, ktoré podniky dobrovoľne poskytli orgánom na ochranu hospodárskej súťaže v rámci ich príslušných programov zhovievavosti. Nepredvídateľnosť vyplývajúcu z toho, že každý jednotlivý vnútroštátny súd musí na jednotlivom základe (*ad hoc*) a podľa príslušných vnútroštátnych predpisov rozhodnúť, či poskytne prístup k informáciám získaným na základe programov zhovievavosti, nemožno náležite riešiť prostredníctvom – potenciálne sa odlišujúcich – vnútroštátnych právnych predpisov. Skutočne treba uviesť, že vzhľadom na to, že si Komisia a vnútroštátne orgány na ochranu hospodárskej súťaže môžu medzi sebou vymieňať informácie v rámci Európskej siete pre hospodársku súťaž, potenciálni záujemcovia o využitie určitého programu zhovievavosti budú pravdepodobne brať do úvahy právnu úpravu, ktorá im poskytuje najnižšiu úroveň ochrany (z obavy, že ich prípad napokon bude prípadne riešiť aj príslušný vnútroštátny orgán na ochranu hospodárskej súťaže). Vnímanú úroveň ochrany informácií získaných na základe programov zhovievavosti tak napokon určia právne predpisy tohto členského štátu, ktorý poskytuje najnižšiu úroveň ochrany, čo je na ujmu uplatniteľných pravidiel v ostatných členských štátoch. Z tohto dôvodu je potrebné stanoviť určitú normu, pokiaľ ide o interakciu medzi presadzovaním pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže verejnoprávnymi prostriedkami a ich presadzovaním súkromnoprávnymi

prostriedkami, ktorá bude pre všetky členské štáty spoločná. To možno zabezpečiť len na úrovni EÚ.

- Zo skúseností vyplýva, že v prípade, že neexistuje právny predpis EÚ, členské štáty nepodniknú na vlastný podnet kroky na vytvorenie účinného rámca na kompenzáciu osôb poškodených v dôsledku porušenia článkov 101 a 102 zmluvy, ako to opakovane požadoval Súdny dvor. V období od prijatia zelenej a bielej knihy Komisie prijalo právne predpisy umožňujúce žaloby o náhradu škody pre porušenie antitrustových pravidiel len niekoľko málo členských štátov, pričom tieto opatrenia členských štátov sa okrem toho obmedzujú výlučne len na špecifické otázky a netýkajú sa celého radu aspektov, ktoré sú predmetom predkladaného návrhu. Aj napriek málopočetným krokom, ktoré podnikli niektoré členské štáty, stále nemožno hovoriť o existencii účinnej kompenzácie pre osoby poškodené v dôsledku porušenia antitrustových pravidiel. Len ďalšie stimuly na európskej úrovni sú schopné vytvoriť právny rámec, ktorý poskytuje účinné prostriedky nápravy a zaručuje právo na účinnú súdnu ochranu v zmysle článku 47 Charty základných práv Európskej únie.
- V súčasnosti existuje medzi jednotlivými členskými štátmi výrazná nerovnosť v úrovni súdnej ochrany individuálnych práv zaručených zmluvou. To môže viesť k narušeniu spravodlivej hospodárskej súťaže a riadneho fungovania vnútorného trhu. Výsledkom sú zjavné disproporcie dokonca v samotnom obsahu nároku na náhradu škody, ktorý zaručuje právo EÚ. Presnejšie povedané, uplatnenie nároku podľa právnych predpisov určitého členského štátu môže viesť k náhrade škody utrpenej žalobcom v plnej výške, pričom uplatnenie nároku v dôsledku identického protisúťažného konania v inom členskom štáte môže viesť k značne nižšej náhrade škody, resp. k žiadnej náhrade škody. Tieto rozdiely medzi členskými štátmi sa môžu zväčšovať, ak, ako je tomu v súčasnosti, podmienky pre uplatňovanie nárokov na náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia predpisov na ochranu hospodárskej súťaže zlepšujú len niektoré členské štáty. Potreba prijatia opatrenia na úrovni EÚ vyplývaj aj z cezhraničného rozmeru článkov 101 a 102 zmluvy, ako aj v dôsledku ich inherentnej súvislosti s fungovaním vnútorného trhu.

3.3. Zásada proporcionality (článok 5 ods. 4 Zmluvy o Európskej únii)

Pokiaľ ide o proporcionalitu, navrhovaná smernica nejde nad rámec toho, čo je nevyhnutné na účinné dosiahnutie jej cieľov, menovite zabezpečenie účinnej ochrany presadzovania pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže verejnoprávnymi prostriedkami v rámci celej EÚ, ako aj prístupu osobám poškodeným v dôsledku porušenia predpisov na ochranu hospodárskej súťaže k skutočne účinnému spôsobu získania úplnej náhrady utrpenej škody, a to pri zabezpečení ochrany oprávnených záujmov žalovaných a tretích osôb.

Tieto ciele sa navrhovanou smernicou zároveň dosahujú pri najnižších možných nákladoch. Náklady, ktoré z opatrenia potenciálne vyplynú občanom a podnikom, sú primerané stanoveným cieľom. Prvý krok v tomto smere bol podniknutý už v bielej knihe, v rámci ktorej boli vylúčené radikálnejšie opatrenia (napríklad viacnásobná náhrada škody, žaloby, pri ktorých je možnosť následne sa z nich vylúčiť – tzv. žaloby typu „opt-out“, ako aj široké sprístupňovanie dôkazov). Tieto snahy o dosiahnutie rovnováhy sa v rámci verejných konzultácií stretli so širokou odozvou. Predmetnú rovnováhu posilňujú aj „právne poistky“ zapracované do návrhu smernice, a to prostredníctvom zníženia potenciálnych nákladov (najmä trov konania), bez toho, aby tým bolo ohrozené právo na náhradu škody. V rámci predkladaného návrhu sa okrem toho upustilo od určitých opatrení navrhovaných v bielej knihe (ako napr. kolektívne uplatňovanie nárokov a pravidlá upravujúce požiadavku

preukázania zavinenia). Zvolenie si formy smernice pre navrhovaný nástroj je napokon v súlade so zásadou čo najobmedzenejšieho regulačného zásahu pri naplnení sledovaných cieľov.

3.4. Forma smernice – najvhodnejšia forma právne záväzného nástroja

Ciele predkladaného návrhu možno najlepšie dosahovať prostredníctvom smernice. Smernica je najvhodnejšia forma právneho nástroja, ktorá umožňuje účinné uplatnenie opatrení a bezproblémové prenesenie jej obsahu do právnych poriadkov členských štátov.

– Smernica ukladá členským štátom povinnosť dosiahnuť stanovené ciele a vykonať predmetné opatrenia v rámci vnútroštátnych hmotnoprávnych a procesnoprávnych systémov. Tento prístup dáva členským štátom pri vykonaní opatrení väčšiu voľnosť ako v prípade nariadenia, a to v tom zmysle, že členské štáty majú možnosť zvoliť si tie nástroje, ktoré sú podľa nich najvhodnejšie na vykonanie opatrení navrhnutých v smernici. Členským štátom sa tak umožňuje zabezpečiť súdržnosť medzi týmito pravidlami a ich existujúcimi hmotnoprávnymi a procesnoprávnymi rámcami.

– Forma smernica sa napokon vyznačuje pružnosťou, čo umožňuje zavedenie spoločných pravidiel v tých oblastiach vnútroštátnych poriadkov, ktoré majú zásadný význam pre fungovanie vnútorného trhu a účinnosť žalôb o náhradu škody, pričom zabezpečuje dostatočné záruky v rámci celej EÚ a členským štátom ponecháva priestor na prijatie dodatočných opatrení, ak sa rozhodnú pre ich prijatie.

– Forma smernice napokon nevyžaduje zbytočné právne úpravy, ak vnútroštátne ustanovenia členských štátov sú už v súlade s navrhovanými opatreniami.

4. PODROBNÉ OZREJMENIE NÁVRHU

4.1. Predmet úpravy, rozsah pôsobnosti a vymedzenie pojmov (kapitola I, články 1 až 4)

Cieľom navrhovanej smernice je zlepšenie podmienok, za ktorých možno získať náhradu a) škody utrpenej v dôsledku porušenia pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže, ako aj b) škody v dôsledku porušenia vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže, ak tieto predpisy uplatňuje vnútroštátny orgán na ochranu hospodárskej súťaže alebo vnútroštátny súd v rovnakej veci súbežne popri uvedených pravidlách EÚ. Toto súbežné uplatňovanie má svoj základ v spôsobe, akým nariadenie (ES) č. 1/2003 upravuje vzťah medzi článkami 101 a 102 zmluvy a vnútroštátnymi predpismi na ochranu hospodárskej súťaže. V nariadení (ES) č. 1/2003 sa stanovuje, že ak vnútroštátne orgány na ochranu hospodárskej súťaže alebo súdy uplatňujú na určité dojednania v zmysle článku 101 zmluvy, ktoré môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi, vnútroštátne predpisy na ochranu hospodárskej súťaže, musia takisto uplatniť aj článok 101. Podobne platí, že ak uplatňujú vnútroštátne predpisy na akékoľvek zneužitie postavenia, ktoré je zakázané článkom 102, musia uplatniť aj článok 102[40]. V prípadoch, keď sa uplatňuje nárok na kompenzáciu z dôvodu porušenia pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže aj vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže, je vhodné, aby sa na tieto žaloby o náhradu škody uplatňovali rovnaké hmotnoprávne aj procesnoprávne ustanovenia. Ak by sa uplatňovali rôzne pravidlá o občianskoprávnej zodpovednosti na jedno a to isté konkrétne protisúťažné konanie, znamenalo by to nielen, že predmetná vec by bola pre súdy nerealizovateľná, ale súčasne by to prinieslo právnu neistotu pre všetky zúčastnené strany a mohlo by to viesť

[40] Článok 3 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1/2003.

k protichodným výsledkom v závislosti od toho, či príslušný vnútroštátny súd posúdi vec ako porušenie spomínaných pravidiel EÚ, resp. ako porušenie vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže, čo by narušilo účinné uplatnenie týchto pravidiel. Navrhovaná smernica preto hovorí o žalobách o náhradu škody v dôsledku „porušenia vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže alebo takýchto predpisov EÚ“, resp. používa spoločné označenie „porušenie predpisov na ochranu hospodárskej súťaže“, pričom pojem „vnútroštátne predpisy na ochranu hospodárskej súťaže“ je úzko vymedzený a zahŕňa len prípady, keď sa tieto predpisy uplatňujú súbežne s pravidlami EÚ v oblasti hospodárskej súťaže.

V navrhovanej smernici sa stanovujú pravidlá, ktorých cieľom je zabezpečiť, i) aby všetky fyzické a právnické osoby, ktoré utrpeli škodu v dôsledku porušenia predpisov na ochranu hospodárskej súťaže, požívali rovnocennú úroveň ochrany v rámci celej Únie a mohli účinne presadzovať svoje právo vyplývajúce z predpisov EÚ, ktoré ich oprávňuje na úplnú náhradu základe žalôb o náhradu škody prejednávaných na vnútroštátnych súdoch, a ii) optimalizovať interakciu medzi takýmito žalobami o náhradu škody a presadzovaním pravidiel na ochranu hospodárskej súťaže verejnoprávnymi prostriedkami.

V článku 2 sa odkazuje na *acquis communautaire*, ktoré upravuje na úrovni EÚ stanovené právo na úplnú náhradu utrpenej škody. Navrhovaná smernica preto vychádza z kompenzačného prístupu. Jej cieľom je umožniť, aby osoby, ktoré utrpeli škodu v dôsledku porušenia predpisov na ochranu hospodárskej súťaže, získali náhradu tejto škody od podniku či podnikov, ktoré tieto predpisy porušili.

V článku 2 sa odkazuje na *acquis communautaire*, ktoré upravuje problematiku aktívnej legitimácie a vymedzuje škodu, ktorá sa má kompenzovať. Pojem skutočnej škody obsiahnutý v tomto ustanovení je prevzatý z judikatúry Súdneho dvora a nevylučuje žiadny typ škody (materiálnej či nemateriálnej ujmy), ktorú možno spôsobiť porušením predpisov na ochranu hospodárskej súťaže.

V článku 3 sa odkazuje na zásady účinnosti a rovnocennosti, ktoré musia byť dodržané v rámci vnútroštátnych pravidiel a postupov súvisiacich so žalobami o náhradu škody.

4.2. Sprístupňovanie dôkazov (kapitola II, články 5 až 8)

Konštatovanie porušenia pravidiel na ochranu hospodárskej súťaže, kvantifikácia škody pri porušení antitrustových pravidiel a stanovenie príčinnej súvislosti medzi porušením pravidiel a vzniknutou škodou si obvykle vyžadujú komplexný skutkový a ekonomický rozbor. Mnoho dôkazov, ktoré sú potrebné pre žalobcu, aby mohol preukázať svoje tvrdenia, má v dispozícii žalovaný alebo tretie osoby, pričom žalobcovia o týchto dôkazoch často nemajú dostatočnú vedomosť, resp. k nim nemajú dostatočný prístup („informačná asymetria“). Panuje rozšírený názor, že ťažkosti, ktoré má žalobca v súvislosti so získaním všetkých potrebných dôkazov, predstavujú v mnohých členských štátoch jednu z hlavných prekážok, ktoré sťažujú žaloby o náhradu škody v prípadoch porušenia predpisov na ochranu hospodárskej súťaže. V rozsahu, v akom znáša dôkazné bremeno podnik, ktorý (údajne) porušuje uvedené predpisy[41], môže takisto potrebovať prístup k dôkazom, ktorými disponuje žalobca a/alebo tretia osoba. Možnosť požiadať súd, aby nariadil sprístupnenie určitých informácií, tak majú obe strany v konaní.

[41] Napr. pokiaľ ide o obhajobu založenú „na prenesení“, bližšie pozri časť 4.4.

Režim sprístupňovania, ktorý sa navrhuje v predkladanej smernici, vychádza z prístupu uplatneného v rámci smernice 2004/48/ES o vymožiteľnosti práv duševného vlastníctva[42]. Jeho cieľom je, aby vo všetkých členských štátoch existovala minimálna úroveň účinného prístupu k dôkazom, ktoré potrebujú žalobcovia, resp. žalovaní, aby preukázali svoj nárok na náhradu škody pri porušení antitrustových pravidiel, resp. aby preukázali tvrdenia na svoju obhajobu. V navrhovanej smernici nie sú stanovované žiadne príliš široké alebo nákladné povinnosti sprístupňovania, ktoré by mohli neprimerane zaťažovať strany v konaní a s ktorými by mohlo byť spojené riziko zneužitia. Komisia venovala osobitnú pozornosť tomu, aby zabezpečila zlučiteľnosť navrhovanej smernice s rôznymi právnymi poriadkami členských štátov. Na tento účel návrh vychádza z tradície existujúcej vo veľkej väčšine členských štátov a zakladá sa na ústrednej úlohe, ktorú má súd konajúci o žalobe o náhradu škody. Sprístupnenie dôkazov, ktoré má v dispozícii druhá strana v konaní alebo tretia osoba, môže nariadiť len súd, pričom podlieha prísnej a aktívnej súdnej kontrole, pokiaľ ide o nutnosť tohto sprístupnenia, jeho rozsah a primeranosť.

Vnútroštátne súdy by mali mať k dispozícii účinné opatrenia na ochranu obchodného tajomstva alebo iných informácií dôverného charakteru, ktoré boli sprístupnené počas konania. Ďalej by malo platiť, že sprístupnenie by sa nemalo povoliť, ak by bolo v rozpore s určitými právami a povinnosťami, ako je napr. povinnosť zachovávania služobného tajomstva. Takisto je potrebné, aby súdy mohli ukladať dostatočne odrádzajúce sankcie, aby zabránili ničeniu relevantných dôkazov alebo odmietnutiu splnenia príkazu sprístupniť určité informácie.

Aby sprístupňovanie dôkazov neohrozilo presadzovanie pravidiel na ochranu hospodárskej súťaže verejnoprávnymi prostriedkami zo strany orgánov na ochranu hospodárskej súťaže, v navrhovanej smernici sa stanovujú pre celú EÚ spoločné obmedzenia sprístupňovania dôkazov obsiahnutých v spisoch orgánov na ochranu hospodárskej súťaže.

a) Po prvé, v smernici sa stanovuje absolútna ochrana pre dva druhy dokumentov, ktoré sa považujú za zásadné z hľadiska účinného využívania nástrojov verejnoprávneho presadzovania. Týmito dokumentmi sú vyhlásenia podnikov v rámci programov zhovievavosti a návrhy na urovnanie. Sprístupnenie týchto dokumentov by mohlo závažným spôsobom ohroziť účinnosť programov zhovievavosti a konaní o urovnaní. V navrhovanej smernici sa stanovuje, že vnútroštátny súd nemôže nikdy nariadiť sprístupnenie takýchto dokumentov v prípade žalôb o náhradu škody.

b) Po druhé, v smernici sa navrhuje dočasná ochrana pre dokumenty, ktoré strany pripravili osobitne na účely konania vedeného orgánmi na verejnoprávne presadzovanie predpisov na ochranu hospodárskej súťaže (napr. odpovede strán na žiadosti orgánov na ochranu hospodárskej súťaže o poskytnutie informácií), alebo ktoré tieto orgány vypracovali v rámci takýchto konaní (napr. oznámenie námietok). Tieto dokumenty sa môžu sprístupniť na účely žalôb o náhradu škody pre porušenie antitrustových pravidiel len po tom, ako sa skončilo konanie na orgáne na ochranu hospodárskej súťaže.

c) Okrem toho, že by uvedené ochranné poistky mali obmedzovať právomoc súdu nariaďovať sprístupnenie určitých informácií, mali by rovnocenne fungovať aj v prípade, že určité chránené dokumenty boli získané v rámci verejnoprávneho presadzovania (napr. pri výkone práva niektorej zo strán na obhajobu). Preto ak niektorá zo strán konania o žalobe o náhradu škody získala takéto dokumenty

[42] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/48/ES z 29. apríla 157 o vymožiteľnosti práv duševného vlastníctva, Ú. v. EÚ L 157, 30.4.2004, s. 45.

na základe prístupu do spisov orgánu na ochranu hospodárskej súťaže, tieto dokumenty nie sú [pokiaľ ide o dokumenty kategórie uvedenej v písm. a)] prípustné ako dôkaz v rámci žalôb o náhradu škody, resp. sú ako dôkaz prípustné až po skončení konania na orgáne na ochranu hospodárskej súťaže [pokiaľ ide o dokumenty kategórie uvedenej v písm. b)].

d) Dokumenty, ktoré nepatria do ani jednej z uvedených kategórií, sa môžu na základe súdneho príkazu sprístupniť kedykoľvek. V takýchto prípadoch by sa však vnútroštátne súdy mali vystríhať toho, aby nariaďovali sprístupňovanie dôkazov odkazom na informácie, ktoré boli poskytnuté orgánu na ochranu hospodárskej súťaže na účely jeho konania[43]. V čase, keď ešte prebieha prešetrovanie, by takéto sprístupnenie mohlo zasiahnuť do presadzovania pravidiel na ochranu hospodárskej súťaže verejnoprávnymi prostriedkami, pretože by sa odhalilo, aké informácie sa nachádzajú v spise orgánu na ochranu hospodárskej súťaže, čo by mohlo byť zneužité na rozloženie jeho prešetrovacej stratégie. Relevantný je sám o sebe však aj výber už existujúcich dokumentov, ktoré podniky predložia orgánu na ochranu hospodárskej súťaže na účely jeho konania, pretože podniky sú vyzývané, aby v rámci svojho kooperatívneho postoja predložili dôkazy relevantné z hľadiska sledovaného cieľa. Ochotu podnikov poskytnúť úplné alebo vybrané dôkazy v rámci spolupráce s orgánmi na ochranu hospodárskej súťaže môžu skomplikovať žiadosti o sprístupnenie, v ktorých sa kategória požadovaných dokumentov nepomenúva prostredníctvom uvedenia ich druhu, povahy alebo predmetu, ale tak, že sa odkazuje na ich prítomnosť v spise tohto orgánu (napr. žiadosť o sprístupnenie všetkých dokumentov v spise tohto orgánu, resp. všetkých dokumentov, ktoré poskytla určitá strana tomuto orgánu). Z tohto dôvodu by súdy mali takéto všeobecné žiadosti o sprístupnenie dokumentov považovať za neprimerané a nespĺňajúce požiadavku, v zmysle ktorej musia žiadosti obsahovať pokiaľ možno čo najpresnejšie a najužšie uvedenie kategórie dôkazov, ktorých sprístupnenie sa požaduje.

e) Napokon, aby sa zabránilo „obchodovaniu“ s dokumentmi získanými prostredníctvom prístupu do spisov orgánu na ochranu hospodárskej súťaže, malo by sa stanoviť, že jedine osoba, ktorá získala prístup do spisu (resp. jej právny nástupca v súvislosti s právami týkajúcimi sa predmetného nároku) by mala mať možnosť použiť tieto dokumenty ako dôkazy na účely žaloby o náhradu škody.

Na účely dosiahnutia súdržnosti v rámci pravidiel sprístupňovania a využívania určitých dokumentov pochádzajúcich zo spisov orgánov na ochranu hospodárskej súťaže je takisto potrebné zmeniť existujúce pravidlá upravujúce konania Komisie stanovené v nariadení Komisie (ES) č. 773/2004[44], a to pokiaľ ide o prístup do spisov Komisie a využívanie stadiaľ pochádzajúcich dokumentov, ako aj odôvodnení uverejnených Komisiou[45]. Komisia má v úmysle predložiť tieto zmeny hneď ako Európsky parlament a Rada prijmú túto navrhovanú smernicu.

---

[43] Je zrejmé, že rovnaké obmedzenie sa uplatní aj v prípade, že vnútroštátne súdy nariadia sprístupnenie dokumentov uvedených v písm. b) po skončení konania na orgáne na ochranu hospodárskej súťaže.

[44] Nariadenie Komisie (ES) č. 773/2004 zo 7. apríla 2004, ktoré sa týka vedenia konania Komisiou podľa článkov 81 a 82 Zmluvy o založení ES, Ú. v. EÚ L 123, 27.4.2004, s. 18.

[45] Oznámenie Komisie o spolupráci medzi Komisiou a súdmi členských štátov EÚ pri uplatňovaní článkov 81 a 82 Zmluvy o ES, Ú. v. EÚ C 101, 27.4.2004, s. 54; Oznámenie Komisie o pravidlách prístupu k dokumentácii Komisie v prípadoch podľa článkov 81 a 82 Zmluvy o ES, článkov 53, 54 a 57 Zmluvy o EHP a nariadenia Rady (ES) č. 139/2004, Ú. v. EÚ C 325, 22.12.2005, s. 7 a oznámenie Komisie o vedení konania o urovnaní s cieľom prijať rozhodnutia podľa článku 7 a článku 23 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 v prípadoch kartelov, Ú. v. EÚ C 167, 2.7.2008, s. 1.

4.3. Účinky vnútroštátnych rozhodnutí, premlčacie lehoty a spoločná a nerozdielna zodpovednosť (kapitola III, články 9 až 11)

4.3.1. Dôkazný účinok vnútroštátnych rozhodnutí

Podľa článku 16 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1/2003 majú rozhodnutia Komisie týkajúce sa konaní podľa článku 101 alebo 102 zmluvy dôkazný účinok v následných žalobách o náhradu škody, keďže vnútroštátne súdy nemôžu prijať rozhodnutia, ktoré sú v rozpore s rozhodnutiami prijatými Komisiou[46]. Je vhodné, aby konečné rozhodnutia o porušení predpisov na ochranu hospodárskej súťaže, ktoré vynesú vnútroštátne orgány pre hospodársku súťaž (alebo vnútroštátny súd, ktorý rozhodnutie preskúmava), mali podobný účinok. V prípade, že rozhodnutie o porušení týchto predpisov už bolo prijaté a stalo sa konečným, by možnosť pre podnik, ktorý sa porušenia dopustil, opätovne viesť spor o tých istých otázkach v rámci následných konaní o žalobách o náhradu škody, viedla k neefektívnosti, právnej neistote a zbytočným nákladom pre všetky zúčastnené strany aj súd.

Zavedenie navrhovaného dôkazného účinku pre konečné rozhodnutia vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže o porušení predmetných predpisov by neznamenalo, že by sa oslabila súdna ochrana príslušných podnikov – tieto rozhodnutia by totiž stále podliehali súdnemu preskúmaniu. Podniky navyše v rámci celej EÚ požívajú porovnateľnú úroveň ochrany svojich práv na obhajobu v zmysle článku 48 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie. Napokon treba uviesť, že práva a povinnosti vnútroštátnych súdov podľa článku 267 zmluvy nie sú týmto pravidlom dotknuté.

4.3.2. Premlčacie lehoty

Aby osoby poškodené v dôsledku porušenia predpisov na ochranu hospodárskej súťaže mali primeranú možnosť podať žalobu o náhradu škody, a zároveň aby sa zabezpečila primeraná právna istota pre všetky zúčastnené strany, Komisia navrhuje, aby vnútroštátne pravidlá v súvislosti s premlčacími lehotami v prípade žalôb o náhradu škody:

– poskytovali poškodeným osobám dostatok času (najmenej päť rokov) na podanie žaloby po tom, ako sa tieto osoby dozvedeli o porušení, škode utrpenej v dôsledku tohto porušenia a totožnosti osoby, ktorá sa dopustila porušenia,

– bránili začatiu plynutia premlčacej lehoty pred dňom ukončenia pretrvávajúceho alebo opakovaného porušenia, a

– v prípade, že orgán na ochranu hospodárskej súťaže začne konanie vo veci údajného porušenia, pozastaví sa plynutie premlčacej lehoty na podanie žaloby o náhradu škody v súvislosti s týmto porušením po dobu najmenej jedného roka od skončenia príslušného konania konečným rozhodnutím alebo iným spôsobom.

4.3.3. Spoločná a nerozdielna zodpovednosť

V prípade, že predpisy na ochranu hospodárskej súťaže spoločne porušilo viacero podnikov – čo sa zvyčajne pri karteloch stáva – je vhodné, aby tieto podniky niesli spoločnú a nerozdielnu zodpovednosť za celú škodu spôsobenú v dôsledku predmetného porušenia. Aj keď smernica vychádza z tohto všeobecného pravidla, obsahuje určité jeho úpravy, pokiaľ ide o zodpovednostný režim v prípade osôb oslobodených od pokút. Cieľom týchto úprav je, aby programy zhovievavosti Komisie a vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže nestratili na príťažlivosti, keďže ide o významné nástroje na odhaľovanie kartelov, čo má

[46] Vec C-199/11 *Európske spoločenstvo/Otis NV a. i.*, Zb. 2012, s. I-0000.

zásadný význam z hľadiska účinného presadzovania pravidiel na ochranu hospodárskej súťaže verejnoprávnymi prostriedkami.

Skutočne platí, že v prípade osôb využívajúcich určitý program zhovievavosti je menej pravdepodobné, že sa odvolajú voči rozhodnutiu o porušení predpisov na ochranu hospodárskej súťaže, v dôsledku čoho sa pre nich toto rozhodnutie stáva konečným skôr ako pre ostatných účastníkov rovnakého kartelu. To z osôb využívajúcich určitý program zhovievavosti môže urobiť prvotný cieľ žalôb o náhradu škody. V záujme obmedzenia znevýhodňujúcich dôsledkov pre tieto osoby a bez toho, aby sa neprimerane obmedzila možnosť poškodených osôb získať úplnú náhradu nimi utrpenej škody, sa v smernici navrhuje, aby sa zodpovednosť osôb oslobodených od pokút, ako aj ich príspevok, čo musia poskytnúť ostatným spoluporušovateľom v rámci spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti, obmedzil len na škodu, ktorú tieto osoby spôsobili svojim vlastným priamym alebo nepriamym zákazníkom, resp. v prípade nákupného kartelu svojim priamym a nepriamym poskytovateľom. V prípade, že kartel spôsobil škodu iným osobám než zákazníkom či poskytovateľom podnikov, ktorí sa porušenia dopustili, by osoba oslobodená od pokút niesla zodpovednosť len za na ňu pripadajúci podiel na škode spôsobenej kartelom. Spôsob určenia tohto podielu (napr. obrat, trhový podiel, úloha v rámci kartelu atď.) je ponechaný na úvahe členských štátov, pokiaľ dodržia zásadu účinnosti a rovnocennosti.

Ochrana osôb oslobodených od pokút však nemôže zasahovať do práva osôb, ktoré boli poškodené v dôsledku porušenia ich práva stanoveného na úrovni EÚ, na úplnú náhradu nimi utrpenej škody. Navrhované obmedzenie zodpovednosti osôb oslobodených od pokút z tohto dôvodu nemôže byť absolútne: takéto osoby zostanú plne zodpovedné ako dlžníci poslednej inštancie v prípade, že poškodené osoby nebudú schopné získať úplnú náhradu od ostatných porušovateľov. Aby sa zaručilo, že bude naplnený zamýšľaný účinok tejto výnimky, členské štáty musia zabezpečiť, aby si poškodené osoby stále mohli uplatniť nárok voči osobám oslobodeným od pokút, keď získajú vedomosť o tom, že nemôžu získať úplnú náhradu od ostatných účastníkov kartelu.

4.4. Prenesenie zvýšenia ceny na iné subjekty (kapitola IV, články 12 až 15)

Osoby, ktoré v dôsledku porušenia predpisov na ochranu hospodárskej súťaže utrpeli škodu, majú právo na jej náhradu, a to bez ohľadu na to, či sú priamymi alebo nepriamymi zákazníkmi. Poškodené osoby majú právo na náhradu skutočnej škody (škody v dôsledku zvýšenia ceny) a na náhradu ušlého zisku. Ak však poškodená osoba znížila svoju skutočnú škodu prostredníctvom jej čiastočného alebo úplného prenesenia na svojich vlastných zákazníkov, takto prenesená ujma už nepredstavuje škodu, za utrpenie ktorej má táto osoba dostať kompenzáciu. V prípade prenesenia však zvýšenie ceny priamym zákazníkom pravdepodobne vedie k zníženiu objemu predaja. Tento ušlý zisk, rovnako ako skutočná škoda, ktorá nebola prenesená (v prípade čiastočného prenesenia), je aj naďalej relevantnou škodou utrpenou v dôsledku protisúťažného konania, náhradu ktorej môže poškodená osoba stále požadovať.

V prípade, že utrpená škoda vznikla v dôsledku porušenia, ktoré súvisí s dodávkami porušujúceho podniku, k prenášaniu môže dôjsť aj po vzostupnej línii dodávateľského reťazca. Bolo by tomu tak napríklad v prípade, keď v dôsledku nákupného kartelu dodávatelia podnikov, ktoré sa zúčastnia na karteloch, si účtujú nižšie ceny, a následne požadujú nižšie ceny aj od svojich vlastných dodávateľov.

Aby sa zabezpečilo, že kompenzáciu si budú môcť uplatňovať len priami a nepriami zákazníci, ktorí skutočne utrpeli škodu v dôsledku zvýšenia ceny, v navrhovanej smernici sa výslovne uznáva možnosť, že podnik zúčastnený na porušení môže použiť obhajobu založenú „na prenesení“.

Ak sa však zvýšenie ceny prenesie na fyzické alebo právnické osoby na ďalšom stupni dodávateľského reťazca, ktoré z právnych dôvodov nemôžu náhradu škody požadovať, uvedenú obhajobu nie je možné použiť. Pre nepriamych zákazníkov môže byť právne nemožné požadovať náhradu škody z dôvodu vnútroštátnych pravidiel upravujúcich problematiku príčinnej súvislosti (vrátane pravidiel o predvídateľnosti a vzdialenosti). Pripustenie obhajoby založenej na „prenesení“ v prípadoch, keď je právne nemožné, aby strana, na ktorú bolo zvýšenie ceny údajne prenesené, požadovala náhradu škody, by bolo neodôvodnené, pretože by to znamenalo, že porušujúci podnik by bol nemiestne zbavený zodpovednosti za spôsobenú škodu. Dôkazné bremeno v súvislosti s údajným prenesením vždy znáša podnik, ktorý sa porušenia dopustil. V prípade žaloby o náhradu škody podaných nepriamym zákazníkom to znamená vyvrátiteľnú právnu domnienku, v zmysle ktorej, a to za určitých podmienok, platí, že došlo k preneseniu zvýšenia ceny na tohto nepriameho zákazníka. Pokiaľ ide o kvantifikáciu preneseného zvýšenia ceny, vnútroštátny súd by mal mať právomoc v rámci ním prejednávaného sporu odhadom stanoviť, aká časť zo zvýšenia ceny bola prenesená na stupeň nepriamych zákazníkov. V prípade, že poškodené osoby z rôznych stupňov dodávateľského reťazca podávajú osobitné žaloby o náhradu škody, ktoré sa týkajú rovnakého protisúťažného konania, vnútroštátne súdy by mali riadne zohľadniť (ako im to dovoľujú príslušné vnútroštátne predpisy a pravidlá EÚ) súbežne prebiehajúce alebo už skončené konania o týchto žalobách (resp. rozsudky v týchto konaniach), aby nedošlo k nedostatočnej alebo privysokej náhrade škody spôsobenej týmto konaním a aby bola zabezpečená súdržnosť rozhodnutí v týchto navzájom súvisiacich konaniach. Konania prebiehajúce vo viacerých členských štátoch možno považovať za súvisiace v zmysle článku 30 nariadenia (EÚ) č. 1215/2012[47], čo znamená, že predmetné veci sú navzájom tak úzko spojené, že je vhodné prejednať a rozhodnúť ich spoločne, a tak sa vyhnúť riziku nezlučiteľných rozsudkov vydaných v samostatných konaniach. V dôsledku toho môže každý súd, ktorý nezačal konať ako prvý, prerušiť konanie alebo sa vyhlásiť za nepríslušný, ak je na prejednanie predmetných vecí príslušný súd, ktorý začal konať ako prvý a ak právny poriadok jeho štátu pripúšťa spojenie všetkých týchto vecí.

Cieľom nariadenia (EÚ) č. 1215/2012 aj navrhovanej smernice je preto podpora súdržnosti rozsudkov vynesených v súvisiacich veciach. V záujme dosiahnutia tohto výsledku má navrhovaná smernica ešte širší rozsah pôsobnosti ako nariadenie (EÚ) č. 1215/2012, pretože sa vzťahuje aj na situáciu, keď boli poškodenými osobami z rôznych stupňov dodávateľského reťazca podané následné žaloby o náhradu škody, ktoré sa týkajú rovnakého protisúťažného konania. Tieto žaloby môžu byť podané na tom istom súde, na rôznych súdoch v tom istom členskom štáte, alebo na rôznych súdoch v rôznych členských štátoch. Navrhovanou smernicou sa podporuje súdržnosť navzájom súvisiacich konaní a rozsudkov.

4.5. Kvantifikácia škody (kapitola V, článok 16)

Preukazovanie škody utrpenej v dôsledku protisúťažného konania a jej kvantifikácia sú vo všeobecnosti obzvlášť náročné z pohľadu skutkového zisťovania, ako aj veľmi nákladné, pretože si môžu vyžadovať uplatnenie komplexných ekonomických modelov. S cieľom napomôcť osoby poškodené v dôsledku kartelov pri kvantifikácii škody spôsobenej v dôsledku porušenia predpisov na ochranu hospodárskej súťaže sa v tejto navrhovanej smernici stanovuje vyvrátiteľná právna domnienka existencie škody utrpenej v dôsledku kartelovej dohody. Vychádzajúc z toho, že 9 z 10 kartelov skutočne vedie k protiprávnemu

[47] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, Ú. v. EÚ L 351, 20.12.2012, s. 1.

zvýšeniu ceny[48], táto domnienka redukuje ťažkosti aj náklady poškodených osôb v súvislosti s preukazovaním toho, že v dôsledku kartelu boli účtované vyššie ceny, než by boli hypoteticky účtované, keby kartel neexistoval.

Podnik, ktorý sa porušenia dopustil, môže túto právnu domnienku vyvrátiť a použiť dôkazy, ktorými disponuje, aby preukázal, že kartel nespôsobil škodu. Dôkazné bremeno tak nesie strana, ktorá už disponuje potrebnými dôkazmi, aby toto bremeno bola schopná uniesť. Odpadajú tak aj náklady na sprístupnenie, ktoré by s najväčšou pravdepodobnosťou museli znášať poškodené osoby, aby preukázali existenciu škody.

Popri uvedenej právnej domnienke sa kvantifikácia škody utrpenej v dôsledku protisúťažného konania riadi vnútroštátnymi pravidlami a postupmi. Tieto pravidlá a postupy však musia byť v súlade so zásadami účinnosti a rovnocennosti. V súlade s nimi nesmie byť dôkazné bremeno a požadovaný stupeň preukázania taký, aby prakticky znemožnili alebo neprimerane skomplikovali uplatňovanie práva poškodených osôb na náhradu škody. Pokiaľ ide o kvantifikáciu škody utrpenej v dôsledku protisúťažného konania, platí, že ak je nutné porovnať skutočný stav so stavom *per definitionem* hypotetickým, znamená to, že sudcovia musia mať právomoc odhadnúť výšku škody. To zvyšuje pravdepodobnosť, že poškodené osoby skutočne dostanú náhradu vo výške primeranej škode, ktorú utrpeli.

Komisia v záujme uľahčenia kvantifikácie škody zo strany vnútroštátnych súdov stanovuje nezáväzné usmernenie k tejto problematike v rámci svojho oznámenia o kvantifikácii náhrady škody pri žalobách o náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia článkov 101 alebo 102 Zmluvy o fungovaní Európskej únie[49]. Príloha tohto oznámenia obsahuje praktickú príručku o kvantifikácii náhrady škody pri žalobách o náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia súťažného práva EÚ. V tejto praktickej príručke sa ozrejmujú silné a slabé stránky rôznych metód a techník, ktoré sú k dispozícii na kvantifikáciu tejto škody. Takisto sa v nej uvádza a rozoberá celý rad praktických príkladov, ktoré ilustrujú typické účinky zvyčajne spojené s porušením pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže, ako aj možné uplatnenie predmetných metód a techník v praxi.

4.6. Konsenzuálne riešenie sporov (kapitola VI, články 17 až18)

Jedným z hlavných cieľov navrhovanej smernice je umožniť, aby osoby poškodené v dôsledku porušenia predpisov na ochranu hospodárskej súťaže získali úplnú náhradu utrpenej škody. Tento cieľ možno dosiahnuť prostredníctvom žaloby o náhradu škody na súde, resp. prostredníctvom konsenzuálneho mimosúdneho urovnania medzi stranami. Smernica sa s cieľom motivovať strany na konsenzuálne urovnanie ich sporu usiluje optimalizovať rovnováhu medzi mimosúdnymi urovnaniami a žalobami o náhradu škody.

Z tohto dôvodu obsahuje tieto ustanovenia:

i) pozastavenie plynutia premlčacích lehôt stanovených pre podanie žalôb o náhradu škody, kým sú porušujúci podnik a poškodená osoba zapojení do konsenzuálneho riešenia svojho sporu;

ii) pozastavenie prebiehajúceho konania po dobu konsenzuálneho riešenia sporu;

---

[48] Kvantifikácia škody pri porušení antitrustových pravidiel – kroky smerom k nezáväznému usmerneniu pre súdy, k dispozícii na adrese: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_study.pdf, s. 91.

[49] Oznámenie Komisie o kvantifikácii náhrady škody pri žalobách o náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia článkov 101 alebo 102 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, C(2013) 3440.

iii) zníženie nároku poškodenej strany, ktorá je zúčastnená na urovnaní, o podiel na škode pripadajúci na porušovateľa, ktorý sa zúčastňuje na urovnaní. Pokiaľ ide o zostávajúcu časť nároku, porušovateľ, ktorý sa zúčastňuje na urovnaní, by mal byť zodpovedný za uhradenie škody, iba ak ostatní porušovatelia nezúčastnení na urovnaní nie sú schopní poskytnúť poškodenému kompenzáciu v plnej výške, a

iv) pri určovaní príspevku, ktorý má porušovateľ zúčastnený na urovnaní zaplatiť na základe následne vydaného príkazu na poskytnutie náhrady škody, sa náležite zohľadní náhrada škody, ktorú tento porušovateľ poskytol v rámci konsenzuálneho riešenia. V tomto kontexte sa pod príspevkom myslí situácia, keď porušovateľ zúčastnený na urovnaní nebol žalovaným v konaní o žalobe o náhradu škody, ale osoby, ktoré sa spolu s ním dopustili porušenia a ktoré podľa príkazu majú poskytnúť náhradu škody, od neho žiadajú, aby prispel na základe pravidiel spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti.

5. VPLYV NA ROZPOČET

Navrhovaná smernica nemá žiadny vplyv na rozpočet.

6. DOPLŇUJÚCE INFORMÁCIE

6.1. Zrušenie platných právnych predpisov

Týmto návrhom sa nezrušuje žiadny predchádzajúci právny akt.

6.2. Preskúmanie

Podľa článku 21 navrhovanej smernice Komisia podá správu o jej účinkoch Európskemu parlamentu a Rade najneskôr do piatich rokov od skončenia lehoty na transpozíciu do vnútroštátneho práva.

Komisia po prijatí navrhovanej smernice bude pokračovať v monitorovaní právnych rámcov upravujúcich problematiku žalôb o náhradu škody pre porušenie antitrustových pravidiel v členských štátoch, pričom sa v prvom rade zameria na účinné dosiahnutie dvoch hlavných cieľov navrhovanej smernice:

i) optimalizácie interakcie medzi presadzovaním týchto pravidiel verejnoprávnymi prostriedkami a ich presadzovaním súkromnoprávnymi prostriedkami, a

ii) zabezpečením toho, aby osoby postihnuté v dôsledku porušenia pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže mali možnosť získať úplnú náhradu nimi utrpenej škody.

Komisia preskúma, či sa smernicou úspešne odstránili neefektívne prvky a prekážky, ktoré bránili tomu, aby osoby poškodené v dôsledku protisúťažného konania dostali úplnú náhradu, a či interakcia medzi presadzovaním súťažného práva verejnoprávnymi prostriedkami a jeho presadzovaním súkromnoprávnymi prostriedkami funguje hladko, tak, aby bolo zabezpečené optimálne celkové presadzovanie súťažného práva EÚ. Komisia v rámci tohto monitorovania bude pokračovať v dialógu so všetkými príslušnými zainteresovanými stranami.

Napokon sa v čase, keď vo všetkých členských štátoch bude navrhovaná smernica plne vykonaná a uplatňovaná (t. j. najneskôr do piatich rokov od uplynutia lehoty na transpozíciu do vnútroštátneho práva) uskutoční hodnotenie *ex post*, pokiaľ ide o potrebu vykonania ďalších úprav.

6.3. Vysvetľujúce dokumenty

V navrhovanej smernici sa stanovujú konkrétne opatrenia na aproximáciu hmotnoprávnych a procesnoprávnych pravidiel upravujúcich problematiku žalôb o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia predpisov členských štátov a Európskej únie na ochranu hospodárskej súťaže. Z navrhovanej smernice vyplýva niekoľko právnych povinností. Jej účinná transpozícia si preto vyžaduje, aby sa v rámci príslušných vnútroštátnych právnych predpisov prijali konkrétne a cielené zmeny. Aby Komisia mohla monitorovať správne vykonanie tejto smernice, nebude postačovať poskytnutie znení právnych predpisov prijatých na jej implementáciu zo strany členských štátov – bude možno nutné celkové posúdenie právnych režimov, ktoré v rámci vnútroštátnych právnych poriadkov vzniknú v dôsledku vykonania smernice. Členské štáty by preto mali Komisii predložiť aj vysvetľujúce dokumenty ozrejmujúce, ktoré existujúce alebo platné ustanovenia ich vnútroštátnych právnych poriadkov majú slúžiť na vykonanie jednotlivých opatrení stanovených v navrhovanej smernici.

6.4. Európsky hospodársky priestor

Navrhovaná smernica sa týka účinného presadzovania článkov 101 a 102 zmluvy, a to prostredníctvom optimalizácie interakcie medzi presadzovaním týchto článkov verejnoprávnymi prostriedkami a ich presadzovaním súkromnoprávnymi prostriedkami, ako aj prostredníctvom zlepšenia podmienok, za ktorých si osoby poškodené v dôsledku porušenia predpisov na ochranu hospodárskej súťaže môžu uplatňovať nárok na náhradu škody. Navrhovaná smernica prispieva k riadnemu fungovaniu vnútorného trhu, pretože vytvára väčšiu vyrovnanosť pre podniky, ktoré porušujú pravidlá na ochranu hospodárskej súťaže, ako aj pre osoby poškodené týmto protiprávnym konaním. Keďže navrhovaná smernica sa teda týka oblasti hospodárskej súťaže a vnútorného trhu, ktoré patria do právneho rámca EHP, je pre EHP relevantná.

2013/0185 (COD)

Návrh

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY

o niektorých pravidlách upravujúcich žaloby podávané na základe vnútroštátneho práva s cieľom získať náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia predpisov členských štátov a Európskej únie na ochranu hospodárskej súťaže

(Text s významom pre EHP)

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej články 103 a 114,

so zreteľom na návrh Európskej komisie[50],

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru[51],

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom,

keďže:

(1) Články 101 a 102 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sú vecou verejného poriadku a musia sa účinne uplatňovať v celej Únii, s cieľom zabezpečiť, aby hospodárska súťaž na vnútornom trhu nebola narušená.

(2) Tieto ustanovenia zmluvy verejnoprávnymi prostriedkami presadzuje Komisia, pričom uplatňuje právomoci stanovené v nariadení Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 a 82 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva[52] (ďalej len: „nariadenie (ES) č. 1/2003“). Presadzovanie pravidiel na ochranu hospodárskej súťaže verejnoprávnymi prostriedkami realizujú aj vnútroštátne orgány na ochranu hospodárskej súťaže, ktoré môžu prijímať rozhodnutia uvedené v článku 5 nariadenia (ES) č. 1/2003.

(3) Články 101 a 102 zmluvy majú priamy účinok v rámci vzťahov medzi jednotlivcami a vytvárajú v prospech dotknutých jednotlivcov práva a povinnosti, ktoré musia vnútroštátne súdy presadzovať. Vnútroštátne súdy tak majú rovnako zásadnú úlohu pri uplatňovaní pravidiel v oblasti hospodárskej súťaže (t. j. pri ich presadzovaní súkromnoprávnymi prostriedkami). Keď súdy rozhodujú spory medzi súkromnými osobami, poskytujú ochranu subjektívnym právam založeným na základe práva Únie, a to napr. priznaním náhrady škody osobám poškodeným v dôsledku porušenia stanovených pravidiel. Úplná účinnosť článkov 101 a 102 zmluvy, a najmä praktický účinok zákazov stanovených v nich si vyžadujú, aby si každý – či už jednotlivec

---

50 Ú. v. EÚ C […], […], s. […].

51 Ú. v. EÚ C […], […], s. […].

52 Ú. v. ES L 1, 04.01.2003, s. 1. S účinnosťou od 1. decembra 2009 sa články 81 a 82 Zmluvy o ES stali článkami 101 a 102 Zmluvy o fungovaní Európskej únie. Oba tieto súbory ustanovení sú vo svojej podstate identické.

(vrátane spotrebiteľov a podnikov), alebo orgán verejnej moci – mohol na vnútroštátnych súdoch uplatniť nárok na náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená porušením týchto ustanovení. Toto právo na náhradu škody vyplývajúce z predpisov Únie sa vzťahuje rovnako na porušenia článkov 101 a 102 zo strany verejných podnikov, ktorým členské štáty v zmysle článku 106 zmluvy zverili osobitné alebo výhradné práva.

(4) Toto právo na náhradu škody utrpenej v dôsledku protisúťažného konania, ktoré vyplýva z predpisov Únie, si vyžaduje, aby všetky členské štáty mali procesnoprávne pravidlá, ktoré zabezpečia jeho účinný výkon. Potreba existencie účinných procesnoprávnych prostriedkov nápravy vyplýva aj z práva na účinnú súdnu ochranu, ktoré je stanovené v článku 47 prvom odseku Charty základných práv Európskej únie[53] a článku 19 ods. 1 druhom pododseku Zmluvy o Európskej únii.

(5) V záujme zabezpečenia účinného presadzovania pravidiel v oblasti hospodárskej súťaže verejnoprávnymi prostriedkami a súkromnoprávnymi prostriedkami je potrebné upraviť metódy koordinácie týchto dvoch foriem presadzovania, napr. mechanizmy prístupu k dokumentom, ktoré majú k dispozícii orgány na ochranu hospodárskej súťaže. Takáto koordinácia na úrovni Únie takisto zabezpečí, že nedôjde k divergencii uplatniteľných pravidiel, ktorá by mohla ohroziť riadne fungovanie vnútorného trhu.

(6) V zmysle článku 26 ods. 2 zmluvy vnútorný trh zahŕňa oblasť bez vnútorných hraníc, v ktorej je zaručený voľný pohyb tovaru, osôb, služieb a kapitálu. Existujú značné rozdiely medzi pravidlami, ktoré v členských štátoch upravujú žaloby o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže alebo predpisov Únie na tento účel. Uvedené rozdiely vedú k neistote, pokiaľ ide o podmienky, za ktorých si poškodené osoby môžu uplatňovať svoje právo na náhradu škody, ktoré im vyplýva zo zmluvy, čo má vplyv na hmotnoprávnu účinnosť predmetného práva. Keďže poškodené osoby si často zvolia ako miesto na prejednanie svojej žaloby o náhradu škody členský štát, v ktorom sú usadené, rozdiely medzi vnútroštátnymi pravidlami vedú k nevyrovnanosti podmienok, pokiaľ ide o žaloby o náhradu škody, čo môže ovplyvniť hospodársku súťaž na trhoch, na ktorých pôsobia tieto poškodené osoby, ako aj porušujúce podniky.

(7) Podniky usadené a pôsobiace v rôznych členských štátoch podliehajú procesnoprávnym pravidlám, ktoré do značnej miery ovplyvňujú rozsah, v akom môžu byť brané na zodpovednosť za porušenie pravidiel v oblasti hospodárskej súťaže. Toto nerovnaké presadzovanie práva na náhradu škody vyplývajúceho z predpisov Únie môže mať za následok konkurenčnú výhodu pre niektoré podniky, ktoré porušili článok 101 alebo 102 zmluvy, a taktiež môže pôsobiť ako brzda v rámci výkonu práva na usadenie sa a práva na poskytovanie tovaru a služieb v tých členských štátoch, kde sa právo na náhradu škody presadzuje účinnejšie. Z tohto dôvodu môžu rozdiely v rámci zodpovednostných režimov platných v jednotlivých členských štátoch viesť k tomu, že nepriaznivo ovplyvnia hospodársku súťaž aj riadne fungovanie vnútorného trhu.

(8) Preto je vhodné zabezpečiť väčšiu vyrovnanosť, pokiaľ ide o podmienky, za ktorých pôsobia podniky na vnútornom trhu, a zlepšiť podmienky, za ktorých spotrebitelia využívajú práva vyplývajúce z vnútorného trhu. Je takisto nutné zvýšiť právnu istotu a zmenšiť rozdiely, ktoré existujú medzi členskými štátmi v rámci ich vnútroštátnych pravidiel upravujúcich žaloby o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia

[53] Ú. v. EÚ C 326, 26.10.2012, s. 391.

pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže, ako aj vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže (v prípade, že sa uplatňujú súbežne s pravidlami Únie). Aproximácia týchto pravidiel takisto pomôže predísť tomu, aby sa rozdiely medzi pravidlami členských štátov upravujúcimi žaloby o náhradu škody v prípadoch porušenia predpisov na ochranu hospodárskej súťaže zväčšovali.

(9) V článku 3 ods. 1 nariadení (ES) č. 1/2003 sa stanovuje, že ak vnútroštátne orgány členských štátov na ochranu hospodárskej súťaže alebo súdy uplatňujú vnútroštátne predpisy na ochranu hospodárskej súťaže na určité dohody, rozhodnutia združení podnikov alebo zosúladené postupy v zmysle článku [101 ods. 1] zmluvy, ktoré môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi v zmysle tohto ustanovenia, musia na tieto dohody, rozhodnutia alebo zosúladené postupy takisto uplatniť aj článok 101 zmluvy. Ďalej sa tam stanovuje, že ak vnútroštátne orgány členských štátov na ochranu hospodárskej súťaže alebo súdy uplatňujú vnútroštátne predpisy na ochranu hospodárskej súťaže na akékoľvek zneužitie postavenia, ktoré je zakázané článkom [102] zmluvy, musia uplatniť aj článok [102] zmluvy. V záujme riadneho fungovania vnútorného trhu, väčšej právnej istoty a lepšej vyrovnanosti podmienok pre podniky a spotrebiteľov je vhodné, aby rozsah pôsobnosti tejto smernice zahŕňal aj žaloby o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže, keď sa tieto predpisy uplatňujú na základe článku 3 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1/2003. Uplatnenie odlišujúcich sa pravidiel o občianskoprávnej zodpovednosti na porušenia článkov 101 a 102 zmluvy a na porušenia vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže, keď sa tieto vnútroštátne predpisy majú uplatniť v rovnakom prípade a súbežne s predpismi Únie, by mohlo negatívne ovplyvniť postavenie žalobcov v tom istom prípade, ako aj rozsah ich nárokov, čo by mohlo predstavovať prekážku riadneho fungovania vnútorného trhu.

(10) V prípade, že úprava na úrovni Únie chýba, žaloby o náhradu škody sa spravujú vnútroštátnymi pravidlami a postupmi členských štátov. Všetky vnútroštátne pravidlá upravujúce výkon práva na náhradu škody spôsobenej porušením článku 101 alebo 102 zmluvy vrátane tých, ktoré sa týkajú aspektov, ktoré táto smernica neupravuje (ako napr. problematika príčinnej súvislosti medzi porušením a škodou), musia byť v súlade so zásadami účinnosti a rovnocennosti. To znamená, že nesmú byť formulované alebo uplatňované spôsobom, ktorý by nadmerne sťažoval alebo prakticky znemožňoval výkon tohto práva na náhradu škody zaručeného zmluvou, a nesmú byť formulované alebo uplatňované spôsobom, ktorý je nevýhodnejší v porovnaní s pravidlami uplatniteľnými v prípade podobných žalôb pre porušenie vnútroštátnych predpisov.

(11) V smernici sa opätovne potvrdzuje *acquis communautaire* upravujúce problematiku práva vyplývajúceho z predpisov Únie na náhradu škody spôsobenej porušením predpisov Únie v oblasti ochrany hospodárskej súťaže, a to najmä pokiaľ ide o aktívnu legitimáciu a vymedzenie škody, ako vyplýva z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie, a to bez toho, aby sa vopred vylučoval akýkoľvek prípadný vývoj v tejto oblasti. Každý jednotlivec, ktorý utrpel škodu v dôsledku protiprávneho konania, sa môže domáhať náhrady skutočne utrpenej škody (*damnum emergens*), náhrady zisku, o ktorý prišiel (ušlý zisk alebo *lucrum cessans*), ako aj zaplatenia úroku narastajúceho od momentu vzniku škody až do zaplatenia jej náhrady. Toto právo sa priznáva všetkým fyzickým aj právnickým osobám – spotrebiteľom, podnikom a orgánom verejnej moci – nezávisle od existencie priameho zmluvného vzťahu s podnikom, ktorý sa porušenia dopustil, a bez ohľadu na to, či existuje alebo neexistuje predchádzajúce zistenie porušenia orgánom na ochranu hospodárskej súťaže. Táto

smernica by členským štátom nemala ukladať povinnosť zaviesť mechanizmy na kolektívne uplatňovanie nárokov na nápravu na účely presadzovania článkov 101 a 102 zmluvy.

(12) Žaloby o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže alebo predpisov Únie na tento účel si obvykle vyžadujú komplexný skutkový a ekonomický rozbor. Dôkazy potrebné na preukázanie nároku na náhradu škody má obvykle k dispozícii výlučne len protistrana alebo tretie osoby, a často nie sú žalobcovi dostatočne známe alebo prístupné. Za takýchto okolností môžu prísne právne požiadavky na žalobcov, aby podrobne uviedli všetky tvrdené skutočnosti už na začiatku konania o žalobe a predložili presne určené podporné dôkazy, nevhodne brániť účinnému výkonu práva na náhradu škody, ktoré zaručuje zmluva.

(13) Dôkazy sú dôležitým prvkom pri podávaní žalôb o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže alebo predpisov Únie na tento účel. Keďže pre antitrustové súdne spory je príznačná informačná asymetria, je vhodné zabezpečiť, aby poškodeným osobám bolo poskytnuté právo na získanie prístupu k dôkazom relevantným v súvislosti s ich nárokmi bez toho, aby museli podrobne uviesť jednotlivé dôkazy, ktorých sprístupnenie požadujú. V záujme zabezpečenia rovného postavenia účastníkov konania by toto právo mali požívať aj žalovaní žalobou o náhradu škody, aby aj oni mohli požadovať sprístupnenie dôkazov, ktoré majú poškodené osoby. Vnútroštátne súdy môžu takisto nariadiť, aby dôkazy sprístupnili aj tretie osoby. Ak chce vnútroštátny súd nariadiť, aby dôkazy sprístupnila Komisia, na žiadosť o informácie sa uplatní zásada lojálnej spolupráce medzi Európskou úniou a členskými štátmi (článok 4 ods. 3 ZEÚ) a článok 15 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1/2003.

(14) Sprístupnenie relevantných dôkazov by sa malo uskutočniť na základe rozhodnutia súdu a pod jeho prísnou kontrolou, najmä pokiaľ ide o nutnosť a primeranosť tohto sprístupnenia. Z požiadavky primeranosti vyplýva, že žiadosti o sprístupnenie možno podávať, len ak poškodená osoba na základe skutočností, ktoré sú jej primerane dostupné, preukázala, že utrpela škodu, ktorú jej spôsobil žalovaný. V žiadosti o sprístupnenie by sa mali, a to na základe primerane dostupných skutočností, podľa možnosti čo najpresnejšie a najužšie špecifikovať kategórie dôkazov, ktorých sprístupnenie sa požaduje.

(15) Požiadavka primeranosti by sa mala takisto pozorne zohľadňovať, keď by sprístupnenie mohlo rozložiť prešetrovaciu stratégiu orgánu na ochranu hospodárskej súťaže, a to tým, že by sa odhalilo, ktoré dokumenty sú súčasťou spisu, resp. keď by toto sprístupnenie mohlo negatívne ovplyvniť spoluprácu dotknutých podnikov s uvedeným orgánom. Preto by sa určité žiadosti o sprístupnenie nemali považovať za primerané, ak by len všeobecne odkazovali na dokumenty v spise orgánu na ochranu hospodárskej súťaže v súvislosti s určitým prípadom, resp. by odkazovali na dokumenty predložené určitou stranou v kontexte určitého prípadu. Takto široko formulované žiadosti o sprístupnenie by takisto neboli ani v súlade s povinnosťou žiadajúcej strany čo najpresnejšie a najužšie špecifikovať kategórie dôkazov, ktorých sprístupnenie sa požaduje.

(16) Ak súd požiada príslušný orgán iného členského štátu o vykonanie dôkazov alebo požiada o vykonanie dôkazov priamo v inom členskom štáte, uplatnia sa ustanovenia

nariadenia Rady (ES) č. 1206/2001 z 28. mája 2001 o spolupráci medzi súdmi členských štátov pri vykonávaní dôkazov v občianskych a obchodných veciach[54].

(17) Hoci relevantné dôkazy obsahujúce obchodné tajomstvo alebo iné dôverné informácie by mali byť v zásadne dostupné na účely žalôb o náhradu škody, mali by sa riadnym spôsobom chrániť. Vnútroštátne súdy mali mať k dispozícii škálu vhodných opatrení na ochranu takýchto dôverných informácií pred ich sprístupnením ešte v čase konania. K týmto opatreniam môže patriť možnosť neverejného pojednávania, obmedzenie okruhu osôb oprávnených oboznámiť sa s dôkazom a pokyny expertom na vypracovanie zhrnutia takýchto informácií v súhrnnej podobe alebo inej podobe nemajúcej dôverný charakter. Opatrenia na ochranu obchodného tajomstva a iných dôverných informácií by nemali v praxi prekážať výkonu práva na náhradu škody.

(18) Účinnosť a súdržnosť uplatňovania článkov 101 a 102 zmluvy Komisiou a vnútroštátnymi orgánmi na ochranu hospodárskej súťaže si vyžaduje spoločný prístup v celej Únii, pokiaľ ide o interakciu medzi pravidlami o sprístupňovaní dôkazov a spôsobom, akým sú tieto články presadzované zo strany uvedených orgánov. Sprístupnenie dôkazov by nemalo neprimerane uberať na účinnosti presadzovania predpisov na ochranu hospodárskej súťaže zo strany orgánu na ochranu hospodárskej súťaže. Obmedzenia sprístupňovania dôkazov by nemali brániť orgánom na ochranu hospodárskej súťaže vo zverejňovaní ich rozhodnutí v súlade s príslušnými uplatniteľnými pravidlami Únie alebo vnútroštátnymi pravidlami.

(19) Programy zhovievavosti a konania o urovnaní sú významným nástrojom na presadzovanie pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže verejnoprávnymi prostriedkami, pretože prispievajú k odhaľovaniu, efektívnemu stíhaniu a trestaniu najzávažnejších porušení predpisov na ochranu hospodárskej súťaže. Podniky môže v tejto súvislosti odrádzať od spolupráce, ak by v dôsledku sprístupnenia dokumentov výlučne nimi predložených len na účely tejto spolupráce niesli občianskoprávnu zodpovednosť za horších podmienok ako ďalšie osoby, ktoré sa spolu s nimi dopustili porušenia, a nespolupracovali s orgánmi na ochranu hospodárskej súťaže. Aby sa zabezpečilo, že podniky budú ochotné dobrovoľne poskytovať v rámci programov zhovievavosti alebo konaní o urovnaní sporu vyhlásenia určené orgánu na ochranu hospodárskej súťaže, v ktorých priznajú svoju účasť na porušovaní vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže alebo predpisov Únie na tento účel, by mali byť takéto vyhlásenia vyňaté spomedzi dôkazov podliehajúcich sprístupneniu.

(20) Okrem toho by mala výnimka zo sprístupňovania platiť v prípade akýchkoľvek dokumentov, sprístupnenie ktorých by neprimerane zasiahlo do prebiehajúceho prešetrovania uskutočňovaného orgánom na ochranu hospodárskej súťaže v súvislosti s porušením vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže alebo predpisov Únie na tento účel. Informácie vypracované orgánom na ochranu hospodárskej súťaže v rámci jeho konania vedeného na účely presadzovania vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže alebo predpisov Únie na tento účel (napr. oznámenie námietok), resp. informácie vypracované účastníkom tohto konania (napr. odpovede strán na žiadosti orgánov na ochranu hospodárskej súťaže o poskytnutie informácií) by preto mali podliehať sprístupneniu na účely žalôb o náhradu škody len po tom, ako tento orgán konštatoval porušenie vnútroštátneho súťažného práva alebo súťažného práva Únie alebo inak skončil toto konanie.

[54] Ú. v. ES L 174, 27.6.2001, s. 1.

(21) Okrem dôkazov uvedených v odôvodneniach (19) a (20) by vnútroštátne súdy mali mať právo nariadiť v súvislosti s konaním o žalobách o náhradu škody sprístupnenie dôkazov, ktoré existujú bez ohľadu na konanie vedené orgánom na ochranu hospodárskej súťaže („už existujúce informácie“).

(22) Všetky fyzické a právnické osoby, ktoré získali určitý dôkaz prostredníctvom prístupu do spisu orgánu na ochranu hospodárskej súťaže v rámci výkonu svojho práva na obhajobu v súvislosti s prešetrovaním tohto orgánu, môžu tento dôkaz použiť na účely konania o žalobe o náhradu škody, ktorého sú účastníkmi. Takéto použitie by malo byť umožnené aj fyzickým alebo právnickým osobám, ktoré vstúpili do ich práv a povinností, a to aj prostredníctvom nadobudnutia ich nároku. V prípade dôkazov, ktoré boli získané právnickou osobou patriacou do skupiny podnikateľských subjektov, ktoré tvoria na účely uplatnenia článkov 101 a 102 zmluvy jeden podnik, sa umožňuje, aby tieto dôkazy mohli použiť aj ostatné podnikateľské subjekty patriace do rovnakej skupiny.

(23) Toto použitie uvedené v predchádzajúcom odôvodnení však nesmie neprimerane uberať na účinnosti presadzovania predpisov na ochranu hospodárskej súťaže zo strany orgánu na ochranu hospodárskej súťaže. Obmedzenia sprístupnenia uvedené v odôvodneniach (19) a (20) by sa teda mali rovnako uplatňovať na využitie dôkazov, ktoré boli výhradne získané prostredníctvom prístupu do spisu orgánu na ochranu hospodárskej súťaže. Dôkazy získané od orgánu na ochranu hospodárskej súťaže v kontexte výkonu práva na obhajobu by sa okrem toho nemali stať predmetom obchodovania. Možnosť využiť dôkazy, ktoré boli výhradne získané prostredníctvom prístupu do spisu orgánu na ochranu hospodárskej súťaže, by preto mali mať len fyzické a právnické osoby, ktoré vykonávajú svoje právo na obhajobu, a ich právni nástupcovia. Toto obmedzenie však vnútroštátnym súdom nebráni v tom, aby nariadili sprístupnenie predmetných dôkazov za podmienok stanovených v tejto smernici.

(24) Uplatnenie nároku na náhradu škody alebo začatie prešetrovania zo strany orgánu na ochranu hospodárskej súťaže prináša so sebou riziko, že dotknuté podniky môžu zničiť alebo ukryť dôkazy, ktoré by mohli byť užitočné pre poškodené strany na účely odôvodnenia nároku na náhradu škody. Aby sa zabránilo zničeniu relevantných dôkazov a zabezpečilo plnenie súdnych príkazov požadujúcich sprístupnenie dôkazov, súdy by mali mať možnosť udeliť dostatočne odrádzajúce sankcie. Pokiaľ ide o účastníkov konania, hrozba pre nich nepriaznivého výsledku konania o žalobe o náhradu škody môže byť osobitne účinná sankcia a môže sa ňou predchádzať prieťahom. Sankcie by malo byť možné uložiť aj za nesplnenie povinnosti chrániť dôverné informácie a za zneužitie informácií získaných prostredníctvom sprístupnenia. Podobne by malo byť možné uložiť sankcie aj v prípade, že informácie získané prostredníctvom prístupu do spisu orgánu na ochranu hospodárskej súťaže v rámci výkonu svojho práva na obhajobu v súvislosti s prešetrovaním realizovaným týmto orgánom sa zneužijú v rámci konania o žalobe o náhradu škody.

(25) V článku 16 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 sa stanovuje, že keď vnútroštátne súdy rozhodujú o dohodách, rozhodnutiach alebo postupoch podľa článku 101 alebo článku 102 zmluvy, ktoré sú už predmetom rozhodnutia Komisie, nemôžu prijať rozhodnutia, ktoré sú v rozpore s rozhodnutím prijatým Komisiou. S cieľom posilniť právnu istotu, predísť nesúdržnosti pri uplatňovaní týchto ustanovení zmluvy, zvýšiť účinnosť a procesnú efektívnosť žalôb o náhradu škody a napomôcť fungovanie vnútorného trhu pre podniky a spotrebiteľov by podobne nemalo byť možné spochybniť konečné rozhodnutie o porušení článkov 101 a 102 zmluvy prijaté vnútroštátnym orgánom na ochranu hospodárskej súťaže alebo súdom, ktorý

rozhodnutie preskúmaval, v konaniach o žalobách o náhradu škody, ktoré sa týkajú toho istého porušenia, a to bez ohľadu na to, či sú tieto žaloby podané v členskom štáte orgánu alebo súdu, ktorý rozhodnutie preskúmaval. To isté by sa malo uplatňovať aj v prípade rozhodnutia, v ktorom sa konštatuje porušenie ustanovení vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže, keď sa vnútroštátne právne predpisy na ochranu hospodárskej súťaže a predpisy Únie na tento účel uplatňujú v tom istom prípade súbežne. Tento účinok rozhodnutí vnútroštátnych orgánov na ochranu hospodárskej súťaže a súdov, ktoré rozhodnutia preskúmavajú, by sa mal vzťahovať na výrokovú časť príslušných rozhodnutí a ich odôvodnenia. Tým nie sú dotknuté práva a povinnosti vnútroštátnych súdov podľa článku 267 zmluvy.

(26) Vnútroštátne pravidlá upravujúce začiatok, trvanie, pozastavenie alebo prerušenie plynutia premlčacích lehôt by nemali neprimerane brániť podávaniu žalôb o náhradu škody. Toto je osobitne dôležité, najmä pokiaľ ide o žaloby, ktoré sú založené na zistení porušenia orgánom na ochranu hospodárskej súťaže alebo súdom, ktorý rozhodnutia preskúmaval. Poškodené osoby by na tento účel stále mali mať možnosť podať žalobu o náhradu škody aj po skončení konania na orgáne na ochranu hospodárskej súťaže na účely presadenia vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže alebo predpisov Únie na tento účel.

(27) V prípade, že predpisy na ochranu hospodárskej súťaže spoločne porušilo viacero podnikov (ako to býva pri karteloch), je vhodné ustanoviť, že tieto podniky nesú spoločnú a nerozdielnu zodpovednosť za celú škodu spôsobenú v dôsledku predmetného porušenia. Medzi osobami, ktoré sa spolu dopustili porušenia, by malo platiť, že majú právo na získanie príspevku, ak zaplatili viac, ako bol na nich pripadajúci podiel. Výška tohto podielu vyjadrujúca pomernú zodpovednosť určitého porušovateľa (a príslušné kritéria na jej stanovenie, ako napr. obrat, trhový podiel alebo úloha v rámci kartelu) by sa mala stanoviť vo vnútroštátnych právnych predpisoch, pričom by mali byť zachované zásady účinnosti a rovnocennosti.

(28) Podniky, ktoré spolupracujú s orgánmi na ochranu hospodárskej súťaže v rámci programov zhovievavosti zohrávajú zásadnú úlohu pri odhaľovaní kartelového protisúťažného konania a pri likvidácii takého konania, čím často zmenšujú škody, ktoré by pokračovanie tohto protisúťažného konania mohlo priniesť. Preto je vhodné stanoviť, že podniky oslobodené od pokút orgánu na ochranu hospodárskej súťaže v rámci určitého programu zhovievavosti, sú chránené pred neprimeranými nárokmi na náhradu škody, majúc na pamäti, že rozhodnutie tohto orgánu konštatujúce porušenie sa pre osobu oslobodenú od pokút môže stať konečným skôr ako pre ostatné podniky, ktorým od pokút oslobodené neboli. Preto je vhodné, aby sa na osoby oslobodené pokút nevzťahovala zásada spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti za celú škodu a aby sa ich príspevok obmedzil len na škodu, ktorú tieto osoby spôsobili svojim vlastným priamym alebo nepriamym zákazníkom, resp. v prípade nákupného kartelu svojim priamym a nepriamy poskytovateľom. V rozsahu, v akom kartel spôsobil škodu iným osobám než zákazníkom či poskytovateľom podnikov, ktorí sa porušenia dopustili, by príspevok osoby oslobodenej od pokút nemal presahovať jej pomernú zodpovednosť za škodu spôsobenú kartelom. Tento podiel by sa mal stanoviť v súlade s tými istými pravidlami, ktoré sa používajú na stanovenie príspevkov porušujúcich podnikov [pozri odôvodnenie (27)]. Osoby oslobodené od pokút by mali niesť plnú zodpovednosť voči iným poškodeným osobám než svojim priamym či nepriamym zákazníkom, len ak títo neboli schopní získať úplnú náhradu utrpenej škody od ostatných podnikov, ktoré sa dopustili porušenia

(29) Spotrebitelia a podniky, ktoré utrpeli škodu v dôsledku porušenia vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže alebo predpisov Únie na tento účel, majú nárok na náhradu skutočne utrpenej škody a ušlého zisku. Skutočne utrpená škoda môže byť výsledkom cenového rozdielu medzi tým, čo bolo skutočne zaplatené a tým, čo by bolo zaplatené, keby k porušeniu nedošlo. Ak však poškodená osoba znížila svoju skutočne utrpenú škodu prostredníctvom jej čiastočného alebo úplného prenesenia na svojich vlastných zákazníkov, takto prenesená ujma už nepredstavuje škodu, za utrpenie ktorej má táto osoba dostať kompenzáciu. Preto je v zásade vhodné umožniť podniku, ktorý sa porušenia dopustil, aby sa v rámci obhajoby proti nároku na náhradu škody mohol odvolať na prenesenie skutočne utrpenej škody. Je vhodné stanoviť, že porušujúci podnik, v prípade, že využije obhajobu založenú na prenesení, musí preukázať, že k preneseniu zvýšenia ceny došlo, ako aj rozsah tohto prenesenia.

(30) Keď však zvýšenie ceny bolo prenesené na osoby, ktoré z právnych dôvodov nemôžu náhradu škody požadovať, nie je vhodné porušujúcemu podniku umožniť použitie obhajoby založenej na prenesení, pretože by ho to zbavilo zodpovednosti za škodu, ktorú spôsobil. Súd konajúci o žalobe o náhradu škody by mal v prípade, že sa používa obhajoba založená na prenesení, posúdiť, či sú osoby, na ktoré bolo zvýšenie ceny údajne prenesené, právne a fakticky schopné si uplatniť si nárok na náhradu škody. Hoci nepriami zákazníci majú právo uplatniť si nárok na náhradu škody, vnútroštátne pravidlá upravujúce príčinnú súvislosť (vrátane pravidiel o predvídateľnosti a vzdialenosti) uplatňované v súlade so zásadami práva Únie môžu mať za následok, že určité osoby (napr. na určitom stupni dodávateľského reťazca, ktorý je od porušenia vzdialený) nemusia byť v určitom konkrétnom prípade právne schopné si uplatniť nárok na náhradu škody. Len ak súd zistí, že osoba, na ktorú bolo zvýšenie ceny údajne prenesené, je právne schopná uplatniť si nárok na náhradu škody, potom posúdi skutkovú podstatu obhajoby založenej na prenesení.

(31) Spotrebitelia alebo podniky, na ktoré sa skutočne utrpená škoda preniesla, utrpeli škodu, ktorá bola spôsobená porušením vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže alebo predpisov Únie na tento účel. Aj keď by takúto škodu mal podnik, ktorý sa dopustil porušenia, nahradiť, pre spotrebiteľov alebo podniky, ktoré od neho nenakupovali, môže byť obzvlášť ťažké dokázať rozsah tejto škody. Preto je vhodné stanoviť, že ak existencia nároku na náhradu škody alebo výška náhrady škody, ktorá sa má priznať, závisí od toho, či a v akom rozsahu bolo zvýšenie ceny, ktoré zaplatil priamy zákazník podniku, ktorý sa dopustil porušenia, prenesené na nepriameho zákazníka, hľadí sa na tohto nepriameho zákazníka, ako keby predložil dôkaz, že na neho bolo prenesené zvýšenie ceny zaplatené priamym zákazníkom, ak je schopný predložiť evidentný dôkaz, že sa tak stalo. Ďalej je vhodné vymedziť, za akých podmienok sa na nepriameho zákazníka hľadí, ako keby predložil takýto evidentný dôkaz. Pokiaľ ide o kvantifikáciu preneseného zvýšenia ceny, vnútroštátny súd by mal mať právomoc v rámci ním prejednávaného sporu odhadom stanoviť, aká časť zo zvýšenia ceny bola prenesená na stupeň nepriamych zákazníkov. Podnik, ktorý sa porušenia dopustil, by mal mať možnosť predložiť dôkazy, že k preneseniu skutočne utrpenej škody nedošlo, resp. že nedošlo k úplnému preneseniu.

(32) Porušenia predpisov na ochranu hospodárskej súťaže sa často týkajú podmienok, za ktorých sa predáva tovar alebo služby, resp. ich ceny, pričom v dôsledku nich dochádza k zvýšeniu ceny alebo inej škode, ktorú utrpia zákazníci podnikov, ktoré sa dopustili porušenia. Porušenia sa môžu týkať aj dodávok podnikom, ktoré sa dopustili porušenia (napr. v prípade nákupných kartelov). Na tieto porušenia by sa mali

primerane uplatňovať pravidlá stanovené v tejto smernici, a to najmä pravidlá o prenesení.

(33) Žaloby o náhradu škody môžu podávať poškodené osoby, ktoré zakúpili tovar alebo služby od podniku, ktorý sa dopustil porušenia, ako aj zákazníci, ktorí sa nachádzajú nižšie v dodávateľskom reťazci. V záujme súdržnosti rozsudkov, ktoré sú výsledkom takýchto súvisiacich konaní, a aby sa tak zabránilo tomu, že škoda utrpená v dôsledku porušenia vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže alebo predpisov Únie na tento účel nebude v plnej miere nahradená, resp. tomu, že porušujúci podnik bude musieť zaplatiť náhradu škody, ktorá utrpená nebola, by vnútroštátne súdy mali riadne zohľadniť (ako im to dovoľujú príslušné predpisy Únie a vnútroštátne predpisy), akékoľvek súvisiace žaloby a výsledný rozsudok, a to najmä, ak sa v ňom zistí, že prenesenie ujmy bolo dokázané. Týmto by nemali byť dotknuté základné práva na obhajobu, na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces tých, ktorí neboli účastníkmi predmetných súdnych konaní. Akékoľvek takéto konania, ktoré prebiehajú na súdoch rôznych členských štátov, je možné považovať za súvisiace v zmysle článku 30 nariadenia (ES) č. 1215/2012. Podľa tohto ustanovenia môžu vnútroštátne súdy, ktoré nezačali konať ako prvé, prerušiť konanie alebo sa za určitých okolností vyhlásiť za nepríslušné.

(34) Poškodená osoba, ktorá preukázala, že utrpela v dôsledku porušenia predpisov na ochranu hospodárskej súťaže škodu, musí na to, aby získala jej náhradu, preukázať aj jej rozsah. Kvantifikácia škody utrpenej v dôsledku protisúťažného konania je obzvlášť náročná z pohľadu skutkového zisťovania, pričom si môže vyžadovať uplatnenie komplexných ekonomických modelov. To často býva nákladné a spôsobuje poškodeným osobám ťažkosti, pokiaľ ide o získanie potrebných údajov na odôvodnenie ich nárokov. Z tohto dôvodu môže kvantifikácia škody utrpenej v dôsledku protisúťažného konania predstavovať značnú prekážku brániacu poškodeným osobám v tom, aby získali náhradu utrpenej škody.

(35) S cieľom napraviť túto informačnú asymetriu, vyriešiť niektoré ťažkosti spojené s kvantifikáciou škody utrpenej v dôsledku protisúťažného konania a zabezpečiť účinnosť nárokov na náhradu škody, je vhodné pracovať s domnienkou, že kartelové protisúťažné konanie spôsobilo škodu, a to najmä tým, že ovplyvnilo na cenu. V závislosti od skutkového stavu určitého prípadu to znamená, že kartel viedol k určitému nárastu ceny, resp. zabránil zníženiu cien, ku ktorému by došlo, nebyť tohto kartelového protisúťažného konania. Porušujúci podnik by mal mať možnosť vyvrátiť túto domnienku. Je vhodné, aby sa táto vyvrátiteľná právna domnienka obmedzila len na kartely, a to pre ich tajnú povahu, ktorá zvyšuje uvedenú informačnú asymetriu a poškodeným osobám sťažuje získavanie dôkazov potrebných na preukázanie utrpenej škody.

(36) Neexistencia pravidiel Únie upravujúcich problematiku kvantifikácie škody utrpenej v dôsledku porušenia predpisov na ochranu hospodárskej súťaže spôsobuje, že je na vnútroštátnych právnych poriadkoch a súdoch členských štátov, aby určili podmienky, ktoré musí poškodená osoba splniť, aby preukázala výšku utrpenej škody, ako aj presný spôsob preukázania tejto výšky, metódy použiteľné na kvantifikáciu škody a následky, ktoré má nesplnenie stanovených požiadaviek v plnom rozsahu. Tieto vnútroštátne požiadavky by však nemali byť menej priaznivé než požiadavky, ktoré platia pre podobné vnútroštátne žaloby (zásada rovnocennosti), ani by nemali prakticky znemožňovať alebo neprimerane sťažovať právo na náhradu škody vyplývajúce z predpisov Únie (zásada účinnosti). V tejto súvislosti by sa mali zohľadňovať akékoľvek informačné asymetrie medzi účastníkmi konania, ako aj

skutočnosť, že kvantifikácia škody znamená, že je nutné posudzovať, ako by sa predmetný trh vyvíjal, keby nedošlo k porušeniu. Takéto hodnotenie prináša porovnávanie so situáciou, ktorá je *per definitionem* hypotetická, a preto nikdy nemôže byť presné. Z tohto dôvodu je vhodné dať vnútroštátnym súdom právomoc, aby mohli výšku škody spôsobenej v dôsledku porušenia predpisov na ochranu hospodárskej súťaže stanoviť odhadom.

(37) Poškodené osoby a podniky, ktoré sa dopustili porušenia, by sa mali motivovať k tomu, aby sa na náhrade škody spôsobenej v dôsledku porušenia predpisov na ochranu hospodárskej súťaže dohodli pomocou konsenzuálnych mechanizmov riešenia sporov, ako sú napr. mimosúdne urovnania, arbitráže a mediácie. Tam, kde je to možné, by takéto konsenzuálne riešenia sporov mali zahŕňať maximálny možný počet poškodených aj podnikov, ktorí sa dopustili porušenia. Cieľom ustanovení tejto smernice, ktoré upravujú konsenzuálne riešenie sporov, je preto uľahčenie využívania týchto mechanizmov a zvýšenie ich účinnosti.

(38) Premlčacie lehoty na podanie žaloby o náhradu škody by mohli poškodené osoby a podniky, ktoré sa dopustili porušenia, ukracovať o čas potrebný na to, aby dospeli k dohode o náhrade škody, ktorá má byť vyplatená. Aby poškodení aj podniky mali, predtým, ako sa podá žaloba na vnútroštátnom súde, skutočnú možnosť využiť konsenzuálne riešenie sporov, malo by sa pozastaviť plynutie premlčacej lehoty počas trvania procesu zameraného na konsenzuálne riešenia sporov.

(39) Ak sa strany po začatí konania o žalobe o náhradu škody na vnútroštátnom súde rozhodnú, že v rovnakom prípade začnú proces konsenzuálneho riešenia sporov, môže tento súd pozastaviť toto začaté konanie, a to až do skončenia procesu konsenzuálneho riešenia sporov. Vnútroštátny súd by v rámci posudzovania, či pozastaviť konanie, mal zohľadniť záujem uskutočniť konanie bez prieťahov.

(40) S cieľom podporiť konsenzuálne urovnávanie by podnik zúčastnený na porušení, ktorý zaplatil náhradu škody v rámci konsenzuálneho riešenia sporov, nemal byť v horšom postavení v porovnaní s ostatnými podnikmi spoluzúčastnenými na porušení, ako keby tohto urovnania nebolo. K tomu by mohlo dôjsť, ak by podnik zúčastnený na porušení, ktorý sa dohodol na konsenzuálnom urovnaní, bol aj potom v plnom rozsahu spoločne a nerozdielne zodpovedný za škodu spôsobenú porušením. Preto by podnik zúčastnený na porušení, ktorý sa dohodol na konsenzuálnom urovnaní, nemal prispievať ostatným podnikom spoluzúčastneným na predmetnom porušení, ktorý sa na urovnaní nedohodli, keď tieto podniky platia náhradu škody poškodeným, s ktorými sa podnik už dohodol na konsenzuálnom urovnaní. Pendantom tohto pravidla o neprispievaní je zníženie nároku poškodenej osoby na náhradu ňou utrpenej škody o sumu zodpovedajúcu podielu, ktorý pripadá na podnik zúčastnený na porušení, ktorý sa dohodol na konsenzuálnom urovnaní. Tento podiel by sa mal stanoviť v súlade s tými istými pravidlami, ktoré sa používajú na stanovenie príspevkov porušujúcich podnikov [pozri odôvodnenie (27)]. Bez tohto zníženia by podniky zúčastnené na porušení, ktoré sa nedohodli na urovnaní, boli neprimerane dotknuté urovnaním, na ktorom sa nezúčastňujú. Podnik zúčastnený na porušení, ktorý sa dohodol na konsenzuálnom urovnaní, bude stále povinný uhradiť náhrady škody, ak to bude jediná možnosť ako môže poškodená osoba získať úplnú náhradu škody.

(41) V prípade, že sa od podnikov spoluzúčastnených na porušení, ktoré sa dohodli na konsenzuálnom urovnaní, žiada, aby prispeli na úhradu náhrady škody, ktorú sú neskôr povinné uskutočniť podniky spoluzúčastnené na porušení, ktoré sa nedohodli na urovnaní, vnútroštátny súd by mal zohľadniť náhradu škody, ktorá už bola

poskytnutá v rámci konsenzuálneho urovnania, pričom by mal mať na pamäti, že nie všetky podniky spoluzúčastnené na porušení musia byť nevyhnutne v rovnocennej miere zúčastnené na celom porušení v jeho skutkovom, časovom a geografickom rozsahu.

(42) V tejto smernici sa rešpektujú základné práva a dodržiavajú zásady uznané v Charte základných práv Európskej únie.

(43) Keďže by pre rozdiely v politikách uplatnených členskými štátmi a v ich právnych predpisoch v súvislosti s právom vyplývajúcim z predpisov Únie na náhradu škody na základe žalôb z titulu porušenia pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže nebolo možné zabezpečiť úplné vykonanie článkov 101 a 102 zmluvy ani zabezpečiť riadne fungovanie vnútorného trhu pre podniky a spotrebiteľov, nemôžu byť tieto ciele dosiahnuté v dostatočnej miere členskými štátmi. Preto z dôvodov potrebnej účinnosti a súdržnosti pri uplatňovaní článkov 101 a 102 zmluvy možno tento cieľ lepšie dosiahnuť na úrovni Únie. Európsky parlament a Rada teda prijímajú túto smernicu v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 Zmluvy o Európskej únii. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku táto smernica neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie týchto cieľov.

(44) V súlade so spoločným politickým vyhlásením členských štátov a Komisie k vysvetľujúcim dokumentom z 28. septembra 2011[55] sa členské štáty zaväzujú pripojiť v odôvodnených prípadoch k svojim oznámeniam o transpozičných opatreniach jeden alebo viacero dokumentov vysvetľujúcich vzťah medzi zložkami smernice a zodpovedajúcimi časťami vnútroštátnych transpozičných nástrojov. Pokiaľ ide o túto smernicu, zákonodarca považuje poskytnutie takýchto dokumentov za opodstatnené.

PRIJALI TÚTO SMERNICU:

KAPITOLA I

ROZSAH PÔSOBNOSTI A VYMEDZENIE POJMOV

Článok 1

Rozsah pôsobnosti

1. V tejto smernici sa stanovujú pravidlá potrebné na zabezpečenie toho, aby každá osoba, ktorá utrpela škodu spôsobenú porušením článkov 101 alebo 102 zmluvy, mohla účinne presadzovať svoje právo na úplnú náhradu tejto škody. V tejto smernici sa stanovujú aj pravidlá na rozvoj nenarušenej hospodárskej súťaže na vnútornom trhu a odstránenie prekážok brániacich jeho riadnemu fungovaniu, a to zabezpečením rovnocennej ochrany všetkých osôb, ktoré utrpeli takúto škodu, v rámci celej Únie.

2. V tejto smernici sa takisto stanovujú pravidlá na účely koordinácie presadzovania predpisov na ochranu hospodárskej súťaže zo strany orgánov na ochranu

[55] Ú. v. EÚ C 369, 17.12.2011, s. 14.

hospodárskej súťaže a presadzovania týchto pravidiel v rámci žalôb o náhradu škody na vnútroštátnych súdoch.

Článok 2

Právo na úplnú náhradu škody

1. Každá osoba, ktorá utrpela škodu spôsobenú porušením predpisov Únie na ochranu hospodárskej súťaže alebo vnútroštátnych predpisov na tento účel má nárok na úplnú náhradu tejto škody.

2. Úplnou náhradou škody sa každá osoba, ktorá utrpela škodu, navráti čo najbližšie k stavu, v akom by sa nachádzala, keby k porušeniu nedošlo. Náhrada škody preto zahŕňa náhradu skutočne utrpenej škody, ušlého zisku a platbu úroku od okamihu, keď k škode došlo, až do skutočného zaplatenia jej náhrady.

3. Členské štáty zabezpečia, aby si poškodené osoby mohli svoje nároky na náhradu škody účinne uplatňovať.

Článok 3

Zásada účinnosti a rovnocennosti

Členské štáty zabezpečia, aby všetky vnútroštátne pravidlá a postupy týkajúce sa žalôb o náhradu škody boli konštruované a uplatňované takým spôsobom, aby sa zabezpečilo, že všetky poškodené osoby budú môcť účinne vykonávať právo vyplývajúce z predpisov Únie na úplnú náhradu škody spôsobenej porušením predpisov na ochranu hospodárskej súťaže. Žiadne z vnútroštátnych pravidiel a postupov, ktoré sa týkajú žalôb o náhradu škody spôsobenej v dôsledku porušenia článku 101 alebo 102 zmluvy, nesmú byť pre poškodené osoby menej priaznivé ako pravidlá a postupy, ktoré platia pre podobné vnútroštátne žaloby.

Článok 4

Vymedzenie pojmov

Na účely tejto smernice sa uplatňujú tieto vymedzenia pojmov:

1. „porušenie predpisov na ochranu hospodárskej súťaže“ je porušenie článku 101 alebo 102 zmluvy, alebo porušenie vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže v zmysle odseku 2;

2. „vnútroštátne predpisy na ochranu hospodárskej súťaže“ sú predpisy vnútroštátneho práva, ktoré prevažne sledujú rovnaké ciele ako články 101 a 102 zmluvy, a ktoré sa uplatňujú v tom istom prípade a súbežne s predpismi Únie na ochranu hospodárskej súťaže v zmysle článku 3 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1/2003;

3. „žaloba o náhradu škody“ je žaloba na základe vnútroštátneho práva, prostredníctvom ktorej si poškodená osoba uplatňuje na vnútroštátnom súde nárok na náhradu škody; tento pojem môže zahŕňať aj žaloby, prostredníctvom ktorých určitá osoba uplatňuje na vnútroštátnom súde nárok na náhradu škody v menej jednej alebo viacerých poškodených osôb, ak to právny poriadok členského štátu umožňuje;

4. „nárok na náhradu škody“ je požadovanie náhrady škody utrpenej v dôsledku porušenia predpisov na ochranu hospodárskej súťaže;

5. „poškodená osoba“ je osoba, ktorá má nárok na náhradu škody;

6. „vnútroštátny orgán na ochranu hospodárskej súťaže“ je orgán určený členským štátom v zmysle článku 35 nariadenia (ES) č. 1/2003 za orgán zodpovedný za uplatňovanie článkov 101 a 102 zmluvy;

7. „orgán na ochranu hospodárskej súťaže“ je Komisia alebo vnútroštátny orgán na ochranu hospodárskej súťaže;

8. „vnútroštátny súd“ alebo „súd“ je akýkoľvek súdny orgán členského štátu v zmysle článku 267 zmluvy;

9. „súd, ktorý rozhodnutie preskúmava“ je vnútroštátny súd, ktorý má právomoc preskúmavať rozhodnutia vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže, v kontexte čoho môže mať taktiež právomoc zisťovať porušenia článkov 101 a 102 zmluvy;

10. „rozhodnutie o porušení predpisov na ochranu hospodárskej súťaže“ je rozhodnutie vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže, resp. súdu, ktorý takéto rozhodnutie preskúmava, že bolo zistené porušenie predpisov na ochranu hospodárskej súťaže;

11. „konečné“ rozhodnutie o porušení predpisov na ochranu hospodárskej súťaže je rozhodnutie vnútroštátneho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže, resp. súdu, ktorý takéto rozhodnutie preskúmava, ktoré už nemôže byť preskúmané;

12. „kartel“ je dohoda a/alebo zosúladený postup dvoch alebo viacerých súťažiteľov, ktorých cieľom je koordinovať svoje súťažné správanie na trhu a/alebo ovplyvniť príslušné parametre hospodárskej súťaže, a to prostredníctvom takých praktík, ako je napr. stanovovanie nákupných, resp. predajných cien a ďalších obchodných podmienok, alebo koordinácia v tejto oblasti, prideľovanie výrobných alebo predajných kvót, rozdeľovanie si trhov a zákazníkov vrátane koordinácie súťažiteľov pri predkladaní ponúk, obmedzenie dovozu alebo vývozu a/alebo protisúťažné konanie voči ostatným súťažiteľom;

13. „program zhovievavosti“ je program, na základe ktorého určitý účastník tajného kartelu, konajúc nezávisle od ďalších účastníkov tohto kartelu, spolupracuje v rámci prešetrovania uskutočňovaného orgánom na ochranu hospodárskej súťaže, a to tak, že dobrovoľne poskytuje svoje poznatky o karteli a svojej úlohe v rámci neho, za čo je tento účastník oslobodený od akýchkoľvek pokút ukladaných pre účasť v karteli, resp. sa mu takáto pokuta zníži;

14. „vyhlásenia podnikov v rámci programov zhovievavosti“ sú písomné alebo ústne prejavy dobrovoľne poskytnuté orgánu na ochranu hospodárskej súťaže určitým podnikom alebo v jeho mene, v ktorých sa opisujú poznatky tohto podniku o tajnom karteli a úloha tohto podniku v rámci kartelu, pričom tieto prejavy boli vypracované osobitne na účely ich poskytnutia uvedenému orgánu s cieľom získať oslobodenie od pokút alebo ich zníženie v rámci určitého programu zhovievavosti v súvislosti s uplatnením článku 101 zmluvy alebo zodpovedajúcich ustanovení vnútroštátneho práva; nepatria sem dokumenty alebo informácie, ktoré existujú bez ohľadu na konanie vedené orgánom na ochranu hospodárskej súťaže („už existujúce informácie“);

15. „návrhy na urovnanie“ sú prejavy dobrovoľne poskytnuté orgánu na ochranu hospodárskej súťaže určitým podnikom alebo v jeho mene, v ktorých tento podnik uznáva svoju účasť na porušovaní článku 101 zmluvy alebo zodpovedajúceho

ustanovenia vnútroštátneho práva a svoju zodpovednosť za toto porušenie, pričom tieto prejavy boli vypracované osobitne ako formálna žiadosť adresovaná tomuto orgánu, aby uplatnil metódu zrýchleného konania;

16. „zvýšenie ceny“ je akýkoľvek pozitívny rozdiel medzi cenou, ktorá bola skutočne zaplatená a cenou, čo by bola zaplatená, keby k porušeniu predpisov na ochranu hospodárskej súťaže nedošlo;

17. „konsenzuálne urovnanie“ je dohoda o zaplatení náhrady škody na základe konsenzuálneho vyriešenia sporu.

KAPITOLA II

SPRÍSTUPŇOVANIE DÔKAZOV

Článok 5

Sprístupňovanie dôkazov

1. Členské štáty zabezpečia, aby v prípadoch, keď žalobca uviedol primerane dostupné skutočnosti a dôkazy, ktoré vierohodne preukazujú, že je dôvod domnievať sa, že žalobca, resp. osoby ktoré zastupuje, utrpeli škodu v dôsledku porušenia predpisov na ochranu hospodárskej súťaže zo strany žalovaného, mohli vnútroštátne súdy za podmienok stanovených v tejto kapitole nariadiť žalovanému alebo tretej osobe, aby sprístupnili dôkazy, a to bez ohľadu na to, či sú tieto dôkazy obsiahnuté v spise orgánu na ochranu hospodárskej súťaže. Členské štáty zabezpečia, aby súdy mohli nariadiť aj žalobcovi alebo tretej osobe, aby sprístupnili dôkazy na žiadosť žalovaného.

   Týmto ustanovením nie sú dotknuté práva a povinnosti vnútroštátnych súdov vyplývajúce z nariadenia (ES) č. 1206/2001.

2. Členské štáty zabezpečia, aby vnútroštátne súdy nariadili sprístupnenie dôkazov uvedených v odseku 1, ak strana žiadajúca sprístupnenie:

   a) preukázala, že dôkazy pod kontrolou druhej strany alebo tretej osoby sú relevantné z hľadiska odôvodnenia nárokov alebo obhajoby, a

   b) špecifikovala buď jednotlivé dôkazy alebo kategórie dôkazov, a to do takej miery presne a úzko, ako je len možné na základe primerane dostupných skutočností.

3. Členské štáty zabezpečia, aby vnútroštátne súdy obmedzili sprístupnenie dôkazov len na to, čo je primerané. Vnútroštátne súdy pri určovaní toho, či sprístupnenie, ktoré požaduje strana, je primerané, zoberú do úvahy oprávnené záujmy všetkých dotknutých strán a tretích osôb. Do úvahy predovšetkým zoberú:

   a) pravdepodobnosť toho, či k údajnému porušeniu predpisov na ochranu hospodárskej súťaže došlo;

   b) rozsah sprístupnenia, náklady naň, a to najmä v prípade akýchkoľvek dotknutých tretích strán;

c) či dôkazy, ktoré sa majú zverejniť, obsahujú dôverné informácie, a to najmä dôverné informácie, týkajúce sa akýchkoľvek tretích strán, ako aj mechanizmy na ochranu týchto dôverných informácií, a

d) v prípadoch, keď sa porušenie prešetruje alebo bolo prešetrované zo strany orgánu na ochranu hospodárskej súťaže, či žiadosť o sprístupnenie bola formulovaná osobitne so zreteľom na povahu, predmet alebo obsah takýchto dokumentov skôr než nekonkrétne – teda ako žiadosť o sprístupnenie dokumentov predložených tomto orgánu alebo obsiahnutých v jeho spise.

4. Členské štáty zabezpečia, aby vnútroštátne súdy mali účinné nástroje na najširšiu možnú ochranu dôverných informácií pred ich zneužitím, pričom však musia tiež zabezpečiť, aby príslušné dôkazy obsahujúce takéto informácie boli prístupné na účely žalôb o náhradu škody.

5. Členské štáty prijmú potrebné opatrenia, aby plne vykonali právne výhody a ďalšie práva, ktoré umožňujú nesprístupniť dôkazy.

6. Členské štáty zabezpečia, aby v rozsahu, v akom ich súdy majú právomoc nariadiť sprístupnenie bez vyjadrenia sa osoby, od ktorej sa toto sprístupnenie žiada, sa sankcie za nesplnenie tohto nariaďujúceho príkazu mohli ukladať len v prípade, že táto osoba sa súdu vyjadrila.

7. Dôkazy zahŕňajú všetky druhy dôkazov, ktoré sú prípustné na vnútroštátnom súde, ktorý vedie konanie, a to najmä dokumenty a všetky ďalšie predmety obsahujúce informácie, bez ohľadu na to, na akom nosiči sa tieto informácie nachádzajú.

8. Bez toho, aby tým bola dotknutá povinnosť stanovená v odseku 4 a obmedzenia stanovené v článku 6 platí, že tento článok členským štátom nebráni v tom, aby zachovali alebo zaviedli pravidlá vedúce k širšiemu sprístupňovaniu dôkazov.

Článok 6

Obmedzenie sprístupňovania dôkazov zo spisu orgánu na ochranu hospodárskej súťaže

1. Členské štáty zabezpečia, aby vnútroštátne súdy na účely žalôb o náhradu škody nemohli nikdy nariadiť strane alebo tretej osobe sprístupnenie ktorejkoľvek z týchto kategórií dôkazov:

a) vyhlásenia podnikov v rámci programov zhovievavosti, a

b) návrhy na urovnanie.

2. Členské štáty zabezpečia, aby vnútroštátne súdy na účely žalôb o náhradu škody mohli nariadiť sprístupnenie ďalej uvedených kategórií dôkazov len po skončení konania na orgáne na ochranu hospodárskej súťaže alebo prijatí rozhodnutia uvedeného v článku 5 nariadenia (ES) č. 1/2003, resp. kapitole III nariadenia (ES) č. 1/2003:

a) informácie, ktoré fyzická alebo právnická osoba osobitne pripravila na účely konania orgánu na ochranu hospodárskej súťaže;

b) informácie, ktoré vypracoval orgán na ochranu hospodárskej súťaže v rámci svojho konania.

3. Sprístupnenie dôkazu zo spisu orgánu na ochranu hospodárskej súťaže, ktorý nepatrí do ani jednej z kategórií uvedených v odsekoch 1 a 2 tohto článku, môže byť v rámci konaní o žalobách o náhradu škody nariadené kedykoľvek.

Článok 7

Obmedzenie použitia dôkazov, ktoré boli získané výhradne prostredníctvom prístupu do spisu orgánu na ochranu hospodárskej súťaže

1. Členské štáty zabezpečia, aby dôkazy patriace do niektorej z kategórií uvedených v článku 6 ods. 1, ktoré fyzická alebo právnická osoba získala výhradne prostredníctvom prístupu do spisu orgánu na ochranu hospodárskej súťaže v rámci výkonu svojich práv na obhajobu v zmysle článku 27 nariadenia (ES) č. 1/2003 alebo zodpovedajúcich ustanovení vnútroštátneho práva, neboli prípustnými dôkazmi v rámci konaní o žalobách o náhradu škody.

2. Členské štáty zabezpečia, aby dôkazy patriace do niektorej z kategórií uvedených v článku 6 ods. 2, ktoré fyzická alebo právnická osoba získala výhradne prostredníctvom prístupu do spisu orgánu na ochranu hospodárskej súťaže v rámci výkonu svojich práv na obhajobu v zmysle článku 27 nariadenia (ES) č. 1/2003 alebo zodpovedajúcich ustanovení vnútroštátneho práva, neboli prípustnými dôkazmi v rámci konaní o žalobách o náhradu škody, až dokým tento orgán neskončí svoje konanie alebo neprijme rozhodnutie uvedené v článku 5 nariadenia (ES) č. 1/2003, resp. kapitole III nariadenia (ES) č. 1/2003.

3. Členské štáty zabezpečia, aby dôkazy získané fyzickou alebo právnickou osobou výhradne prostredníctvom prístupu do spisu orgánu na ochranu hospodárskej súťaže v rámci výkonu práv na obhajobu v zmysle článku 27 nariadenia (ES) č. 1/2003 alebo zodpovedajúcich ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré nie sú neprípustnými dôkazmi v zmysle odseku 1 alebo 2 tohto článku, mohli v rámci konaní o žalobách o náhradu škody použiť len tieto fyzické alebo právnické osoby, resp. fyzická alebo právnická osoba, ktorá vstúpila do ich práv vrátane osoby, ktorá ich nárok nadobudla.

Článok 8

Sankcie

1. Členské štáty zabezpečia, aby vnútroštátne súdy mohli ukladať sankcie voči stranám, tretím osobám a ich právnym zástupcom v týchto prípadoch:

   a) nesplnenie akéhokoľvek súdneho príkazu na sprístupnenie, alebo odmietnutie jeho splnenia;

   b) zničenie relevantných dôkazov, pod podmienkou, že v čase ničenia dôkazu:

      i) ničiaca strana bola účastníkom konania vedeného orgánom na ochranu hospodárskej súťaže v súvislosti s konaním, pre ktoré bola podaná žaloba o náhradu škody, alebo

      ii) ničiaca strana vedela alebo bolo možné rozumne predpokladať, že vie, že na vnútroštátnom súde bola podaná žaloba o náhradu škody a že ničené dôkazy sú relevantné pre odôvodnenie nároku na náhradu škody alebo obhajoby proti takémuto nároku, alebo

iii) ničiaca strana vedela, že ničené dôkazy boli relevantné pre ňou iniciované alebo voči nej vedené, resp. v budúcnosti začaté, konania o žalobách o náhradu škody;

c) nesplnenie súdnym príkazom uložených povinností v záujme ochrany dôverných informácií, alebo odmietnutie splnenia týchto povinností, alebo

d) zneužívanie práv súvisiacich so sprístupňovaním dôkazov podľa tejto kapitoly, ako aj dôkazov a informácií podľa tejto kapitoly získaných.

2. Členské štáty zabezpečia, aby sankcie, ktoré môžu ukladať vnútroštátne súdy, boli účinné, primerané a odrádzajúce. Medzi sankcie, ktoré by mali mať k dispozícii vnútroštátne súdy, pokiaľ ide o správanie účastníka konania o žalobe o náhradu škody, by mala patriť možnosť vyvodiť nepriaznivé závery (napríklad možnosť považovať určitú relevantnú skutočnosť za preukázanú, možnosť zamietnuť nároky alebo obhajobu celkom alebo sčasti, ako aj možnosť nariadiť povinnosť úhrady trov).

KAPITOLA III

ÚČINOK VNÚTROŠTÁTNYCH ROZHODNUTÍ, PREMLČACIE LEHOTY, SPOLOČNÁ A NEROZDIELNA ZODPOVEDNOSŤ

Článok 9

Účinok vnútroštátnych rozhodnutí

Členské štáty zabezpečia, aby v prípadoch, keď vnútroštátne súdy rozhodujú v rámci konania o náhradu škody podľa článku 101 alebo 102 zmluvy alebo vnútroštátnych predpisov na ochranu hospodárskej súťaže, o dohodách, rozhodnutiach alebo postupoch, ktoré už sú predmetom konečného rozhodnutia o porušení predpisov prijatého vnútroštátnym orgánom na ochranu hospodárskej súťaže, resp. súdom, ktorý takéto rozhodnutie preskúmava, nemohli tieto súdy prijať rozhodnutia odporujúce týmto rozhodnutiam o porušení predpisov. Touto povinnosťou nie sú dotknuté práva a povinnosti podľa článku 267 zmluvy.

Článok 10

Premlčacie lehoty

1. Členské štáty stanovia pravidlá uplatniteľné na premlčacie lehoty na podanie žalôb o náhradu škody v súlade s týmto článkom. Tieto pravidlá budú stanovovať, kedy predmetné lehoty začínajú plynúť, trvanie týchto lehôt, ako aj okolnosti, za ktorých je možné plynutie týchto lehôt prerušiť alebo pozastaviť.

2. Členské štáty zabezpečia, aby premlčacia lehota nezačala plynúť skôr, než sa poškodená strana dozvie alebo než možno rozumne očakávať, že sa dozvedela o:

i) správaní predstavujúcom porušenie;

ii) tom, že predmetné správanie napĺňa znaky porušenia predpisov Únie na ochranu hospodárskej súťaže alebo vnútroštátnych predpisov na tento účel;

iii) tej skutočnosti, že v dôsledku porušenia utrpela škodu, a

iv) totožnosti porušujúcej osoby, ktorá škodu spôsobila.

3. Členské štáty zabezpečia, aby premlčacia lehota nezačala plynúť skôr, než sa pretrvávajúce alebo opakované porušenie skončí.

4. Členské štáty zabezpečia, aby premlčacia lehota na podanie žaloby o náhradu škody bola najmenej päť rokov.

5. Členské štáty zabezpečia, aby bolo plynutie premlčacej lehoty pozastavené, ak orgán na ochranu hospodárskej súťaže prešetruje alebo koná v súvislosti s určitým porušením, ktorého sa týka aj žaloba o náhradu škody. Toto pozastavenie plynutia sa skončí najskôr jeden rok po skončení príslušného konania konečným rozhodnutím alebo iným spôsobom.

Článok 11

Spoločná a nerozdielna zodpovednosť

1. Členské štáty zabezpečia, aby podniky, ktoré porušili predpisy na ochranu hospodárskej súťaže spoločným správaním, niesli spoločnú a nerozdielnu zodpovednosť za predmetné porušenie: každý z porušujúcich podnikov je povinný nahradiť škodu v plnom rozsahu, a poškodená osoba môže požadovať úplnú náhradu od ktoréhokoľvek z podnikov, až dokým škoda nebola v plnom rozsahu nahradená.

2. Členské štáty zabezpečia, aby podnik, ktorého orgán na ochranu hospodárskej súťaže v rámci programu zhovievavosti oslobodil od pokút, niesol zodpovednosť voči iným poškodeným osobám, ako sú jeho priami alebo nepriami zákazníci, resp. poskytovatelia, len ak tieto poškodené osoby preukážu, že nie sú schopné získať úplnú náhradu škody od ostatných podnikov, ktoré sa zúčastňovali na tom istom porušení predpisov na ochranu hospodárskej súťaže.

3. Členské štáty zabezpečia, aby porušujúci podnik mohol požadovať príspevok od iného porušujúceho podniku, pričom výška tohto príspevku sa stanoví vzhľadom na ich pomernú zodpovednosť za škodu spôsobenú porušením. Výška príspevku podniku, ktorý orgán na ochranu hospodárskej súťaže v rámci programu zhovievavosti oslobodil od pokút, nepresiahne výšku škody, ktorú tento podnik spôsobil svojim vlastným priamym alebo nepriamym zákazníkom, resp. poskytovateľom.

4. Členské štáty zabezpečia, aby v rozsahu, v akom porušenie spôsobilo škodu iným poškodeným osobám, ako sú priami alebo nepriami zákazníci porušujúcich podnikov, resp. ich poskytovatelia, bola výška príspevku osoby oslobodenej od pokút určená vzhľadom na jej pomernú zodpovednosť za škodu spôsobenú porušením.

KAPITOLA IV

PRENESENIE ZVÝŠENIA CENY NA INÉ SUBJEKTY

Článok 12

Obhajoba založená „na prenesení“

1. Členské štáty zabezpečia, aby žalovaný v konaní o žalobe o náhradu škody mohol na obhajobu proti nároku na náhradu škody použiť skutočnosť, že žalobca preniesol celé zvýšenie ceny, ktoré vzniklo v dôsledku porušenia, alebo jeho časť na iné osoby. Dôkazné bremeno v súvislosti s prenesením zvýšenia ceny na iné osoby znáša žalovaný.

2. V rozsahu, v akom bolo zvýšenie ceny prenesené na osoby na ďalšom stupni dodávateľského reťazca, ktoré z právnych dôvodov nemôžu náhradu škody požadovať, nemôže žalovaný použiť obhajobu uvedenú v predchádzajúcom odseku.

Článok 13

Nepriami zákazníci

1. Členské štáty zabezpečia, aby v prípade, že v konaní o žalobe o náhradu škody existencia nároku na náhradu škody alebo výška náhrady škody, ktorá sa má priznať, závisí od toho, či a v akom rozsahu bolo zvýšenie ceny prenesené na žalobcu, znáša dôkazné bremeno v súvislosti s preukázaním existencie prenesenia a jeho rozsahom žalobca.

2. V situácii uvedenej v odseku 1 tohto článku sa na nepriameho zákazníka hľadí, ako keby predložil dôkaz, že na neho bolo prenesené zvýšenie ceny, ak je schopný preukázať, že:

   a) žalovaný sa dopustil porušenia predpisov na ochranu hospodárskej súťaže;

   b) v dôsledku porušenia došlo k zvýšeniu ceny pre priameho zákazníka žalovaného, a

   c) nepriamy zákazník kúpil tovar alebo služby, ktoré boli predmetom porušenia, resp. kúpil tovar alebo služby, ktoré boli odvodené od tovarov a služieb, ktoré boli predmetom porušenia, resp. ktoré ich obsahovali.

   Členské štáty zabezpečia, aby vnútroštátny súd mal právomoc stanoviť odhadom, aká časť zo zvýšenia ceny bola prenesená.

   Týmto odsekom nie je dotknuté právo porušovateľa preukázať, že zvýšenie ceny nebolo prenesené na nepriameho zákazníka, resp. že na neho nebolo prenesené úplne.

Článok 14

Ušlý zisk a porušenie, ktoré sa týka dodávok porušujúcemu podniku

1. Pravidlami stanovenými v tejto kapitole nie je dotknuté právo poškodeného uplatňovať si nárok na náhradu ušlého zisku.

2. Členské štáty zabezpečia, aby sa pravidlá stanovené v tejto kapitole primerane uplatňovali aj na porušenia predpisov na ochranu hospodárskej súťaže, ktoré sa týkajú dodávok porušujúcemu podniku.

Článok 15

Žaloby o náhradu škody podávané žalobcami z rôznych stupňov dodávateľského reťazca

1. Členské štáty zabezpečia, aby vnútroštátne súdy konajúce o žalobách o náhradu škody pri posudzovaní toho, či bolo unesené dôkazné bremeno vyplývajúce z článku 13, riadne zohľadnili:

   a) žaloby o náhradu škody týkajúce sa rovnakého porušenia predpisov na ochranu hospodárskej súťaže, ktoré však podali žalobcovia z iných stupňov dodávateľského reťazca, alebo

   b) rozsudky vynesené v takýchto konaniach.

2. Týmto článkom nie sú dotknuté práva a povinnosti vnútroštátnych súdov vyplývajúce z článku 30 nariadenia (EÚ) č. 1215/2012.

KAPITOLA V

KVANTIFIKÁCIA ŠKODY

Článok 16

Kvantifikácia škody

1. Členské štáty zabezpečia, aby v prípade kartelového porušenia predpisov na ochranu hospodárskej súťaže platila domnienka, že toto porušenie spôsobilo škodu. Porušujúci podnik má právo vyvrátiť túto domnienku.

2. Členské štáty zabezpečia, aby dôkazné bremeno ani stupeň preukázania a skutkového zisťovania požadované na účely kvantifikácie škody neboli také, aby prakticky znemožnili alebo neprimerane skomplikovali poškodenej osobe výkon jeho práva na náhradu škody. Členské štáty stanovia, aby súd mal právomoc stanoviť výšku škody odhadom.

KAPITOLA VI

KONSENZUÁLNE RIEŠENIE SPOROV

Článok 17

Odkladný účinok konsenzuálneho riešenia sporu

1. Členské štáty zabezpečia, aby bolo počas procesu konsenzuálneho riešenia sporov pozastavené plynutie premlčacej lehoty na podanie žaloby o náhradu škody.

Pozastavenie plynutia premlčacej lehoty sa vzťahuje len na tie strany, ktoré sa zúčastňovali alebo sa zúčastňujú na konsenzuálnom riešení sporu.

2. Členské štáty zabezpečia, aby vnútroštátne súdy konajúce o žalobe o náhradu škody mohli pozastaviť konanie v prípade, keď sa účastníci tohto konania zúčastňujú na konsenzuálnom riešení sporu týkajúcom sa nároku uplatňovaného predmetnou žalobou o náhradu škody.

Článok 18

Účinky konsenzuálnych urovnaní na následné žaloby o náhradu škody

1. Členské štáty zabezpečia, aby sa po konsenzuálnom urovnaní nárok poškodenej osoby zúčastnenej na urovnaní na náhradu ňou utrpenej škody znížil o sumu zodpovedajúcu podielu na celkovej, porušením spôsobenej, škode, ktorý pripadá na podnik spoluzúčastnený na porušení, ktorý sa dohodol na tomto urovnaní. Podniky spoluzúčastnené na porušení, ktoré sa nedohodli na urovnaní, nemôžu požadovať od podniku spoluzúčastneného na porušení, ktorý sa dohodol na urovnaní, aby prispel na uspokojenie zvyšného nároku. Len v prípade, že ostatné podniky spoluzúčastnené na porušení, ktoré sa nedohodli na urovnaní, nie sú schopné uhradiť náhradu škody, ktorá zodpovedá zvyšnému nároku, môže podnik zúčastnený na porušení, ktorý sa dohodol na konsenzuálnom urovnaní, niesť zodpovednosť za úhradu náhrady škody poškodenej osoby zúčastnenej na urovnaní.

2. Vnútroštátne súdy pri stanovovaní príspevku všetkých podnikov spoluzúčastnených na porušení riadne zohľadnia akékoľvek už dojednané konsenzuálne urovnanie, na ktorom sa dohodol príslušný podnik spoluzúčastnený na porušení.

KAPITOLA VII

ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Článok 19

Preskúmanie

Komisia preskúma túto smernicu a podá správu o preskúmaní Európskemu parlamentu a Rade najneskôr do [...] [*dátum sa stanoví ako päť rokov po dátume, ktorý je určený ako konečný termín pre transpozíciu tejto smernice*].

Článok 20

Transpozícia

1. Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou najneskôr do [*dátum sa stanoví ako dva roky po dátume prijatia tejto smernice*]. Komisii bezodkladne oznámia znenie týchto ustanovení.

Členské štáty uvedú priamo v prijatých ustanoveniach alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze upravia členské štáty.

2. Členské štáty oznámia Komisii znenie hlavných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré prijmú v oblasti pôsobnosti tejto smernice.

Článok 21

Nadobudnutie účinnosti

Táto smernica nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jej uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Článok 22

Adresáti

Táto smernica je určená členským štátom.

V Bruseli

Za Európsky parlament *Za Radu*

LEGISLATÍVNY FINANČNÝ VÝKAZ

Tento návrh nemá žiadny vplyv na rozpočet Európskej únie.